

GAZDASÁGI LAPOK

20. szám.

Megjelenik minden vasárnap.

1916. Május 14.

Sürgőnyozim:
TURKSMA
Viehgeschäfft
Leeuwarden

Pontos
kiszolgálás

Elsőrendű
elismerő
nyilatkozatok

**Eredeti hollandi
hasas- és tenyész-
szarvasmarha**
vételket közvetít mérsékelt jutalék mellett
J. TURKSMA,
szarvasmarha kereskedése
LEEWARDEN (HOLLAND).

48" cséplőt

legjobb állapotban megfelelő magánjáróval, kedvező fizetési feltételek mellett szállít azonnal

Dénes B. betéti társaság
BUDAPEST,
VI. Vilmos császár-ut 61/g.

Ha a tehenek elvetélnek

ennek oka legfőképpen a tartós hüvelyhurut.
„A rigadós hüvelyhurut elleni gyógyszer
között a Bissulin a legelső.”
Allg. Schw. Ztg. 1909. 12. sz.
„... A Bissulin minden kívánalmaknak
megfelel s minden esetben gyógyít, ha a be-
tegség hüvelyhurut...”
Der fränkische Bauer 1912. sz.
„... A tartós hüvelyhurutnál a Bissulin
minden orvosság felett áll...”
Allg. Schweizer Ztg. 1909. 12. sz.
„... A Bissulin kezelése ma a legjobb...”
Köztelek 1909. 9. sz.
Bissulin csak állatorvosi rendelésre szállít-
tatik. Óv-kodjunk a hamisítványoktól. Min-
den kuposka boríték papírján rajta a Bissu-
lin név. Használja i utasítás körképpel ingyen.
H. Trommsdorff, Chem. gyár, Aachen.

UNSERE
1914
1915

Aratógépek, fűkaszálók,
szénagyűjtők, szab. egyszerű és műtrágyaszóróval kombinált
vetőgépek, őrle- és daráló malmok, valamint az összes
gazdasági gépek az elismert legczélszerűbb kivitelben kaphatók:

SZÜCS ÖDÖN, BUDAPEST,
VI. KERÜLET, NAGYMEZŐ-UTCZA 66. SZ.

ZSÁK
ÉS PONYVA
SCHLESINGER
ÉS TÁRSA
BUDAPEST-VI.,
Gróf Zichy-J.
utca-36.

ÚJ ÉS EGYSZER HASZ-
NÁLT ELADÁS ÉS
KÖLCSÖNZÉS.

680 kilogramm tiszta buzaszem volt az eredmény, midőn egy 5:0 keresztből álló buzaszal-
mát, mely már egy közönséges dobkosárral 1 lett csépelve, szab. betétsines
géppel, szakértő bizottság előtt után-
csé, eltettünk. Pénzt, időt és munkát szab. dobkosárbetétlécczel.
takarítanak a STERN-féle

Kukoriczatorzsa-takarományt
jutányos árban szállít

Fattinger és Társa részvénytársaság,
Budapest, IX. Kerület, Vágóhid-utca 10 szám.

TELEFON: József 18-75. TELEFON: József 18-75.

Kérdezősködéskor ingyen és bérmentve nyújt felvilágosítást
Bárdos és Brachfeld, Budapest, VI., Gyár-utca 5.

Wiking-aratógépek

eredeti svéd gyártmányu

kaszáló-, marokrakó- és kévekötőgépeket
hozzávaló kévekötő-zsineggel

szállít, míg a készlet tart, elsőrendű minőségben a

Magyar Általános Gépgyár R.-T.
Budapest, VI., Váci-ut 141.
Sürgőnyozim: Magomobil. Telefon 45-15.
!! Nagy tartalék alkatrész-raktár. !!

KÉRESKEDÉS
ÉS
KÖLCSÖNZÉS

ZSÁK, PONYVA ÉS ZSINEGÁRUK

SCHILLINGER MIKSA
BUDAPEST, V., Rudolf-rakpart 7.
(Az országház mellett.)
Telefon: 45-26. Alapított 1878.

Pályázatokhoz csak bizonyítványmások csatolandók. Eredeti bizonyítványok elvesztéséért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget. ***

KIS HIRDETŐ

A kihirdetések ára: minden szó 5 fillér a vastagabb betűvel írt szavak 10 fillér. a legkisebb hirdetés 1 korona. Csak oly levelek továbbíthatnak, melyek a szükséges póstabélyeggel ellátva küldetnek be. □ □ □

Uj és használt juta-, gyapot-, textillose-, lisztes- és korpás-ZSÁK

kölcsön-ponyvák
legjutányosabban beszerezhetők:
HERZFELD ZSIGMOND
cégnél,
Budapest, V., Vadász-u. 10.

Vizsgálók !!

Összes stabil, lokomobil gőzgépekről biztos sikerrel vizsgára előkészíttek szerződés mellett, magyarul és németül. **Sirovy Vince** oktató, Budapest, VII., Klauzál-tér 11., III. 13. Válaszbélyeg.

Anyag- és munkáshiányon segít a

Jaloviczky-féle Gazdasági táblás szekér

alkalmazása. Régi szekér alsó részére is szerelhető, a szekérdalakat, löcsöket, saraglákat, vendégradakat és vendégrudguszokat, keresztlákat egyben helyettesítő táblás szerkezet, melyet egy faragó béres is elkészíthet. Rajzot és méretleírást 25 korona beküldése ellenében küld

Jaloviczky János,
u. p. Szöllőgyörök.

Név és védjegy Törvényes szabadalom.

Reitter Oszkár
nagybecserekl főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya

a „**PATKÁNIN**“
patkányirtó szer (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

1 adag ára 2 korona mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához.

Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve.

A biztos eredményért jótállás! Lemertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használható. Kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány Patkánin gyárának vezetésége Nagybecsereklnek.

A 33 év óta fennálló **FISCHER-féle**

ZSÁK- és PONYVA-

GYÁR BUDAPEST,
Nádor-u. 31-33.
egyike az ország legmegbízhatóbb beszerzési forrásainak **Lópokróczok,** valódi amerikai

Manila-kéveköttők, SZŐLŐKÖTŐZŐ-FONALAK,

jobb és olcsóbb a raffánánál. Egyszer használt ponyvák, termény- és lisztes-zsákok is állandóan jutányosan kaphatók.

Burgonyát veszünk

minden mennyiséget waggon tételekben.

Első Budapesti gőzburgonyazúzógyár **Versicz Testvérek,**
Budapest, VIII., Madách-utca 24.

Cséplésre és szobafűtésre

egyaránt kiválóan alkalmas és olcsó áránál fogva országszerte méltán kedvelt elsőrendű

baglyasaljai és Józsefaknai

tömörszenünket

ajánljuk a magyarországi gazdaközönség figyelmébe

Északmagyarországi Egyesített Kőszénbánya és Iparvállalat R.-Társ.

Budapest, V., Arany János-u. 29.

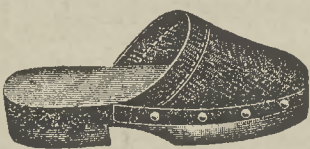

PATKÁNYIRTÁST EGÉRIRTÁST
legmegbízhatóbban végezhet a **RADIKÁL**

egér-patkányirtó bacillussal. Emberre, házi állatra veszélytelen. Tömegtirtásra egy adag 6 korona.

STANDARD LABORATORIUM
Budapest, Kossuth Lajos utca 1432

TELEFON 17-34

Fapapucsot
foglyoknak, kórházi papucsokat

és mindenféle cipőket, nagybani árbán szállít:

Unio cipő- és papucsgyár
Budapest, VII., Dohány-utca 16-18. sz.
Telefon 93-75. Fapapucs párja 4 korona.

Hízóállatok értékesítésére

felhívjuk a gazdák figyelmét a

Budapesti Állatvásárpénztár Részvénytársaságra,

mely cég foglalkozik marhák, sertések, borjúk, birkák bizományi eladásával. Előleget nyújt hatóságilag megállapított kamatláb mellett.

Élőállatküldemények czimzendők:

Budapest, Ferencváros.

Telefon szám a marhavásáron: József 18-81

Telefon szám a sertésvásáron: József 18-35.

Alapítva 1831.

Telefon 32-58.

46 kitüntetés.

Telefon 32-58.

ELSINGER M. J. ÉS FIAI

vitorlavászon-, len- és jutaárugyár,
♦♦ kikészítő-, telítő- és festőde. ♦♦

Gyár: Lajtaszentmiklós.

Raktár: Budapest, V., Báthory-utca 6.

Vizmentes szövetek, ponyvák, sátrak, öltönyök, köpenyek, lótakarók, tüzi- és itatóvedrek, kendertömlők.

Viaszkos-vászon waggon-kárpit, bőrvászon stb.

Kender- és jutaszakok.

Linoleum padlóbevonat.

Aratógépponyvák. ::

Gépkéveköttőzsinegek.

Ajánlatok és minták ingyen és bérmentve.

Papirzsineg

legjobb kenderköttőpótlék minden vastagságban és minőségben, vassodronnyal és vassodrony nélkül, könnyű kézi- és nehéz postaküldeményekhez, szőlő-kötésre és zsákzsinórt szállár és ellentállót szállít minden mennyiségben

Adler Sándor vezérképviselő,
Budapest, VII., Miksa-utca 11/II.

PRIMA POROSZ
CSÉPLŐSZENET

azonnal szállít

Faragó Gyula és Társa, Budapest,
V. kerület, Váci-ut 12.

Telefon 140-01. Sürgőnyezim „Antra it” Budapest.

Szőlősgazdák figyelmébe !!

Rézgáliczot

teljesen pótló új találmány

A KUPROVIT, kitűnő összetételénél fogva a legbiztosabb szer az összes szőlőbetegségek ellen, vegyelemezett kipróbált készítmény, 1 adag elegendő 100 liter vízhez. Ára 1.60 korona, 20 adag 1 postacsomag 30 korona.

Készíti és küldi utánvétellel:

APOLLO DROGÉRIA vegyi laboratóriuma

Budapest, X., Jászberényi-ut 10.

Óvakodjunk értéktelen selejtes készítményektől.

Rézgálic

az or zágba ig kapható, ami pedig van, az megfizethetetlen drága. Minden gazda saját érdekében cselekszik, ha idején kétkő helyett

PERMETINT

szerez be. — 100 liter vízhez 1 korona 50 fillér áru elegendő! — A **PERMETIN** 6 év óta sok ezer szőlősgazda által kitűnő sikerrel lett használva, mit igazol azon száz és száz dícsérő és hálalevél, melyet irodánkban bárkinek szívesen bemutatunk.

1 eredeti postacsomag 20 hektoliter vízhez 30 korona bérmentetlen.

Értésítjük tisztelt vevőinket, hogy dacára a nyersanyagok drága ársának, a **PERMETIN** eddigi árát egyelőre nem emeljük, azonban az eddigi engedelményeket és a bérmentes szállítást kénytelenek vagyunk megszüntetni.

PERMETIN VÁLLALAT, BUDAPEST, IX., FERENC-KÖRUT 19/21. SZ.

RÉZGÁLICZ-ot szőlőpermetezésnél, hivatalos megállapítás szerint egyedül a valódi

PEROCID

helyettesíti, kapható gyárból érkező eredeti csomagolásban, garantált hamisítatlan minőségben:

ZEISLER ADOLF-nál,

NAGYMEZŐ-UTCZA 21. SZÁM.

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMICS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELVE:
Hozunk mezei gazdaságunkba
helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	20 kor.
Fél évre	10 "
Negyed évre	5 "

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czímzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala vesz fel.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árban fogad-
tának el.

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt minden cikkért az utánnomás
joga fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TARTALOM.

	Lap
Szemle	239
Közélelmelés és az élelmiszeruzsora. — Sonnenfeld Ödön	240
Tárca. — Megfigyelések utközben	240
A fűmaggyűjtés és értékesítés. — r-n.	242
A világháború nemzetgazdasági jelenségei Európa kiéhez- tetésével. — Löherer Andor	242
Néhány szó a bérleteken levő épületek javításairól. — r-n.	243
Könyvismertetés	243
Kérdések és feleletek	
Kérdések: Erdemes-csemegekukoriczát termelni. — zöldséges kertek kihasználása.	
Feleletek: Megromlott burgonya. — Fűkaszálógép beszerzése . . . Sack-féle kétvasu eke	244
Kisebb szakközlemények	244
Hírek	245

SZEMLE.

(Időjárás és gazdasági helyzet. — Németek bejövetele s a bankok földvásárlása. — Malmok. — Ang.omania.)

A szép verőfényes májusból ismét lezajlott egy hét, melyre nem panaszkodhatnak még a legrémlátóbb gazdák sem, hiszen a sok esőzés után az enyhe meleg annyira előmozdította a növények fejlődését, hogy öröm kint időzni a mezőgazdaságban. Nehol ugyan a zivatark kissé megpacskolták a bujább kalászosokat és akadt még Csallóközben is olyan buza és rozs, melyet holdanként annyira ledöntött, hogy most kénytelen a gazda azt nyakra-főre lekaszálni és fel-takarmányozni. Fájdalom, egyes helyeken már jégverés miatt is jogosan panaszkodhatnak, így Hont és Pozsony megyében is. A belvizekről híreink között két leverő jelentést találunk, de magánértesülésünk szerint még Vas megyének egyes részein is sok kárt okozott a talajvíz. Különbözik pedig minden úgy van, mint eddig szemléink és gazdasági leveleink is tájékoztatták t. gazdaközönségünket, a 6-án délután kiadott miniszteri tudósítás sem mond mást s ezuttal dicsérni kell a tudósítói kart, mert szinte, nem iparkodik rózsaszín fátyolt vonni arra, a mi különben szürke színben tűnik fel; így elismeri a belvizek okozta károkat, elmondja, hogy a hol az őszi gabonákat talajvíz érte, ott megsárgultak és hogy a kukoricza és egyéb vetés a nedvesség miatt lassan halad előre, a mit a munkás- és igahiány miatt nem lehet siettetni. E helyen megemlítjük, hogy a cukorrépáért ujabban már 5 K-át ígértek a gyárak s kivált Dunáninnen, úgy látszik, elég so-

kat vetettek is, hisz május 6-ig dolgoztak vele, míg máshol már akkor kapálták, oly gyorsan fejlődött; de gyarapszik a gyom is. Kukoriczavetések talán még májusban sem érnek véget, csak aztán ezentúl koraérésüt vetnének gazdáink, mert az Uristennel nem lehet szerződést kötni, hogy hosszú őszt adjon és ha korai fagy lesz, akkor befellegzett a későn érő törökbuzáknak! Átlag véve jól állanak a gabonavetések s ha valami rendkívüli közbe nem jön, középtermésre számíthatunk.

Uton-utfélen arról beszélnek, hogy mennyire tetszik a németeknek nálunk s mily sokan kíváncznak hazánkban letelepedni és nem csak mint nagyiparosok, gyárosok, kereskedők, hanem mint gazdák is, kik ha nem is mint tulajdonosok fogják itt a német belterjes módszer szerint turni a földet, de mint bérlők fogják bemutatni ebbeli ügyességüket, a miből a magyar gazdák is igen sokat tanulhatnak majd. Hirrovatunkban is olvashatnak t. előfizetőink ezen dolgokról. Jól tájékozott körből értesültünk, hogy háboru után a föld ára, éppen a németek telepedése következtében, alaposan fel fog menni és különösen a jó közlekedési vonalak, tehát vasutak és hajózható folyók közelében levő birtokok lesznek keresettek s ily helyeken a bérösszegek tetemes emelkedése is bizvást várható.

Magunk részéről nem viseltünk ellenszenvvel a németek bejövetele iránt, mert meg vagyunk győződve, hogy alapos tudásuk és vasszorgalmuk a mi gazdaközönségünkre serkentőleg fog hatni s hazánk gazdasági viszonyait előnyösen meg fogja változtatni — a gazdasági haladás rohamléptekkel fog a németországi nyomdokaiba lépni, hogy azt mielőbb el is érhesse. Hoz a német tőkét is, mi nálunk a gazdaságban leginkább hiányzik s ezzel az anyagi eszközzel majd a gazdasági és a gazdasággal összefüggő ipart is fejleszteni fogja.

Azon ellenvetés, hogy elnémetesítenek a bevándorlók, könnyen megczáfolható, tessék meg nézni azokat a családokat, melyek a 48—49-iki szabadságharc után itt telepedtek le mint bérlők, birtokosok, ide kerültek mint alkalmazottak, tiszték, hivatalnokok, kereskedők stb., vajjon nem lettek-e mind jó magyarok s ivadékaik nem-e a legjobb hazafiak között foglalnak-e helyet? A magyar föld áthasonító hatását tagadásba venni nem lehet s a legfurább német nevű egyének között találjuk ma azokat a tőzsgyökeres magyarokat, kik öregapáik anyanyelvét már meg sem értik.

Jobban fáj a mi magyar szívünknek az, ha bankjaink összevásárolnak és bérelnék óriási területeket s ezzel a kis- és középbirtokok szá-

mának szaporítását, melyre Prohászka püspök tervezete szerint, de különben is oly nagy szükség van hazánkban, mesterségesen meggátolják!

A régi világban minden évre jelöltek ki egy uralkodó planétát s ehhez fűztek különböző jóvendöléseket; ma már kiment a divatból az ilyesmi, pedig uralkodó planéta, habár csak átvitt értelemben a jelen korban is van, csakhogy uralkodása nem csupán egy esztendő rövid idejére terjed, hanem hosszabb tartalommal bír. Most már harmadik éve az uralkodó planéta — az irigység.

Ez a kaján elem keverte az egész világot háboruba és annyira befészkelte magát az emberi szivekbe, hogy majd a béke várva-várt idejében is nehéz lesz ezen átkos érzelmeket kiirtani belőlük. Szórványosan ezen kór már előbb is előfordult hazánkban, de miután nem lépett fel járványszerűen, nem tulajdonítottunk neki nagyobb jelentőséget és figyelemre sem méltattuk. Ilyen esetek voltak, mikor irigyelték a gyógyszerészeket s gombamódra felszaporodtak a „patyikák“, ugy hogy ha ma nem árul az a jámbor vidéki „méregkeverő“ kocsikenőt, ostoronyelet, meg szikvizet. bizony felkopik az álla. Aztán a malmokat kezdték irigyelni, nyakló nélkül épültek a kis gőz és egyéb malmok a falvakon s nem egy zárta vesztéssel évi mérlegét, nem egy alakult át magtárrá, lakásokká vagy más rendelkezésre fordítottat, néhány leégett s fel sem épült többet; most ismét jobb kereset akadt a malmok részére a háboru alatt, hát újból szaporodik számuk, csak ne jöjjön rájuk a nagy „krach“.

Ma annyira elfajult az irigység, hogy még azt is irigylik, a kit sajnálni kellene, p.o. a gazdát. Azt ugyan nem irigylik tőle, hogy vért lovát, szeke-rét, cselédjét elvitte a hadvezetőség, hogy marháját levágásra oda kellett adni, hogy most nincs igavonója, vagy apró tinókkal műveli meg rosszúl földcsékjét, hogy a tehetetlen napszámos telhetetlen is és ebből is kevés van, hogy ruházati, háztartási, a gazdaság vezetéséhez szükséges összes anyagok, cikkek, szerszámok, eszközök és gépek ára iszonyu magas áron szerezhető csak be stb. stb. De irigylik már azt is, hogy az eddiginél valamivel magasabb maximális árakat mer kérni a kormánytól a jóvendő gabonákra, csak azért, hogy kijöjjön, hogy rá ne fizessen a termelésre. A szivtelenség annyira megy, hogy egyik napilap ismét uzsorával meri e miatt vádolni a gazdákat. Hát hogy azt a közleményt a sárge irigység kaján ördöge mondta tollba annak a czuczilista vagy merkantilista írónak, az több, mint bizonyos.

TAKARMÁNYDARA
TENGERICSUTKÁBÓL

a LANZ-féle őrlőgéppel! Az
eddig csak tüzelésre használt
tengericsutka mint KITÜNŐ
TAKARMÁNY értékesíthető.

AJÁNLATTAL
SZOLGÁL!

HAHN ARTHUR és TÁRSAI BUDAPEST, VIII. KERÜLET, ÜLLŐI-UT 52g.

Sürgönczim: CASE BUDAPEST.

Eredeti
amerikai

CASE

gőzszántó-
gépek,
a c z é l
c s é p l ő k.

STOVER amerikai benzinmoto-
rok és lokomobilok.

Használt és új Gyapjuzsákot,

valamint gazdaságoknál szükséges gabonaszakot minden minőség és mennyiségben legolcsóbb napi áron szállít:

Faludi és Elek Budapest, V., Falk Miksa-u. 6.

TELEFON 82-37.

Vizmentes ponyva eladás és kölcsönzés.

Rémlátók már óriási veszedelmeket vélnek felfedezni abban, hogy egypár malmot megint összevásárolt az egyik fővárosi malomérdeklőség. Mi nem fogjuk olyan sötéten fel ezt a dolgot, mert hisz másrészt meg olvas atjuk ugyszólván napról napra, hogy újabb és újabb, kisebb és nagyobb malmok épülnek a különböző vidéki gőcpontokon, tehát ezek ellensúlyoznák majd azt, mit az egypár kézben összetömörült lisztgyárak esetleg elérni szeretnének.

Különös, hogy nálunk — legalább a háboru kitöréséig — ha valaki finom, jó és drága portékára akart szert tenni, csak angol holmit vásárolt, így jött divatba az angol szövet, angol játék, angol ruha, angol czipó, angol kalap, sapka, papiros, fehérnemű, gép, eszköz stb.

Most hallom olyanoktól, a kik sógorságban vannak angol előkelő egyéniségekkel, hogy azok — a háboru előtt — ha igazán jó, megbízható (solid) árut akartak venni, mindig német gyártmányt vásároltak, mert abban jobban bíztak, mint a saját nemzetük készítményeiben. A zsolnai posztógyár azelőtt sok posztót szállított Angliába, ebből sok visszajött s mint valódi angol gyártmányt dupla áron vette meg a magyar.

Azt hisszük a háboru ebből az angomániából gyökeresen kijózanított!

Legbiztosabb és legmagasabb kamatozású értékpapír az új járadék!

Közélelmezés és az élelmiszeruzsora.

Irta: Sonnenfeld Ödön.

I.

Uton-utfélen, falun és nagyvárosokban általános a panasz a közlelmezés bajai és a nagy drágaság miatt, melyet sok lelketlen kufár még azzal is tetéz, hogy az árakat mesterségesen felhajtja. Mindenki panaszkodik, az egyik ezt, a másik azt a közgazdasági tényezőt hibáztatja és szidja és viszont; mindegyik a másikra akarja háritani a baj odiumát.

Tapasztalatom szerint legtöbbször a termelőt, tehát a gazdákat szidják, legyen az nagy-, közép-, vagy kistermelő, illetve gazda. Ugy a fővárosi napilapok, valamint a helyilapok is egyremásra szapulják őket.

Pedig hát nem egészen jogosan.

TÁRCZA.

Megfigyelések utközben.

Végre mégis csak megjöttek a fecskék, de számuk úgy látszik megapadt, különösen a háboru a déli harctéren sokat tönkre tett e hasznos kis madárból is. Hiszen az olaszok régi büne, hogy ezen és más kedves kis szárnyasokat lövi, fogja és eszi. A mi jó hernyózó pajtásaink száma pedig évről-évre kevesebb. Van is hernyó a fákon, a mint azt még a vasuti kocsik ablakából is meg lehet figyelni, mikor gyümölcsstermő vidéken áll a vonat. Néhol van is 1-2 percnyi idő, hogy az ember leszállhat s a közeli fákat közvetlen közelségből megfigyelheti; e célból pápaszemeket is viszek magammal az utra, mert »több szem többet lát« szabályainál fogva én is többet s jobban látok, ha 4 szemem van. A gyümölcsfák permetezése nálunk még nem igen szerzett polgárjogot; még a nagyobb gyümölcsstermők is csak úgy immel-ámmal kísérleteznek vele, de a kisember meg sem próbálja; pedig az idén sem ártana nem csak a hernyók, de a gombabetegségek ellen is szorgalmasan permetezni s megmenteni azt a gyümölcsöt, a mit az április 11-12-iki fagy még meghagyott fáinkon. Kajszi barack bizony kevés lesz, mint láttam utamban, mely ez alkalommal Budapesttől Királyhidáig és vissza vezetett, aztán meg a fiemei vonalon Sárbogárdig, de cseresnye, meggy, az szépen mutatkozik, alma, körte, dió az lesz, ha valami még meg nem dézsmálja a reménybeli termést.

*

Másik megfigyelésem az volt, hogy nagyon sok olyan régi luczernás, herés és baltacimes hagyott meg, a melyet már más rendes években régen felszántottak volna, de most, a háboru esztendejében, kénytelenek voltak a gazdák az ily megritkult s gyomokkal kevert takarmányfélével is beérni, mert amugy is alig győzik a mezői munkát, minék szaporitanak azt az élelmezés kiszántásával és újból

Talán nem végzek fölösleges munkát, midőn e lap hasábjain megkísérlem ezt a mindnyájunknak fájó sebet érinteni és egyrészt kutatni a baj okát, másrészt pedig a módot, mellyel az orvosolható vagy legalább is enyhíthető lenne.

Jól tudom, hogy a dolog kényes, a feladat nehéz; de mindenesetre vállalkozom rá. Minél több eszmeeserét folytatunk e kérdés felett, annál inkább tisztázódnak a nézetek, annál inkább válik lehetővé a helyes megoldást megtalálni. És ha csak egy lépéssel sikerül is ezt közelebb hoznom a megvalósuláshoz: őszinte örömet fogok érezni, mert akkor fáradozásom nem lesz hiábavaló.

Az országszerte uralkodó és mindenkire egyaránt ólomsúllyal nehezülő drágaságnak több oka van; még pedig közvetlen és közvetett. Az előbbieket természetesen, az utóbbiakat mesterséges okoknak is nevezhetnők.

Lássuk ezeket közelebbről.

A közvetlen okok közé sorolhatjuk elsősorban a kereslet és a kínálat közötti arány hirtelen változását. A fogyasztó több lett, míg a termelő kevesebb, tehát csökkent a kínálat és nagyobb lett a kereslet.

Ennek oka pedig egyrészt a háboru következtében megfogyatkozott állatállomány, nevezetesen egy a tenyészállatok, valamint az igás- és haszonállatok rohamos megfogyatkozása. Ennek oka pedig világos.

A hadsereg fő táplálékát a hus képezi; erős munkát kell végezniök, nagy izomerőt kifejteniök, ennél fogva a szervezetben nagy az elhasználódás, főképpen a fehérje elhasználódása.

Hogy pedig ez pótolható legyen, szüksége van a hadseregnek sok és lehetőleg elsőrendű, jó minőségű husra.

Ennek nagy részét a hazai állatállományból kell beszereznie. Az idegenben való beszerzésre számítani — bár a hol lehetséges, ezt is megteszik — biztosan nem lehet.

Erre építeni a számítást, elhibázott dolog lenne.

Sok hust fogyasztanak a hadifoglyok is, tekintve azt, hogy minden harcztérről bőven kerülnek kezünkbe s ezeket az ország belsejében kell elhelyezni és etetni.

Hiány mutatkozik a megnövekedett kereslettel szemben nemcsak husban és zsirban, hanem tej- és tejtermékekben is.

vetéssel. Másrészt magot alig kapni s ha igen, akkor is rosszat, szeméteset, arankásat és drágát, már pedig akkor jobb az a régi gyenge, pillangós növény, mint a bizonytalan új. Azután meg tud magán a gazda segíteni, ha helyenként silányabb is a zöldtakarmány, nem ott kaszálja előbb, a hol rosszabb, hanem a hol a legjobb s láttam táblákat, melyek kellő, közepén kezdették a levágást, hogy addig fejlődjen a silányabb rész, míg rákerül a sor. A szükség igen jó tanítómester, habár törvényt bont is.

Azt is nagyon helyesen teszik a gazdák, hogy azt a rozst, vagy búzát kaszálják le most zöldelésnek, a mi vízben áll s így nem valami bizonyos, hogy tisztességesen megtermette volna-e magát, nem rothadt volna-e el aratásig az egész. Így nem csak veszett fejűnek a nyele lett megmentve, mert még izletes takarmányt juttat a gazda állatainak, hanem megvan annak is a lehetősége, hogy kisarjadzik — ha idejében lekerül a földet földről — a rozs, vagy buza is ad még egy kis takarmánypótlékot ha rászorgal az időjárás. De végül is el lehet majd még vetni azt a földet mással is, p. o. csalamádénak való kukoricával, kölessel, muharral stb. Szóval két termést kapunk, mely bizonyosan felér egy gabonatermésel. Már láttam is olyan földet, mely 1-2 hét előtt lett lekaszálva s hogy most lement róla a víz, már ássák fel és amint kissé megsikkad azonnal el is vetik.

*

Figyelemmel kísérve a közlekedő számos tehervonatot, azt tapasztaljuk, hogy nagyon sok marokrakó, de néhánykéveköti aratógép is szállítatik hazánkban mindenfelé, ezzel akarván biztosítani az aratást. Kell is, mert az emberi munkaerő nem éppen nagy számban áll itt-ott rendelkezésre s a meglévő aratók csak öregek és mindenféle szolgálatra alkalmatlan elemekből állván, nagyon lassan tudnak a learatandó területnek csak egy részét is elvégezni. A katonai szabadságolásban nem lehet feltétlenül bízni, mert hiszen ha esetleg éppen aratás alatt valamelyik harctéren szükség lesz a nagyobb crőre, ha talán a döntő ütközet éppen gabonaré

Ennek az említetteken kívül egyik főoka a hizlalás drágább voltában is keresendő.

A kormány rendelete folytán a mult télen a tengerit és az árpát, a gazdának ezt a két legértékesebb hizlaló anyagát requirálták és emberi táplalkozás céljára lefoglalták, elútván így a hizlalókat az olcsó és gyors hizlalás lehetőségétől.

Természetes, hogy ha a gazda, vagy a sertés-hizlaló drágábban hizlalhat, mint eddig, úgy ő is kénytelen az árut — legyen az hizott ökör vagy sertés — drágábban eladni, már csak azért is, mert neki is minden szükségletét sokkal drágábban kell beszereznie. Drágább a munkabér is, a mi viszont indokoltá tesz a munkabíró fiatalok és a javakoru erőteljes katonaköteles férfiak egyre fogyatkozó száma.

Ma-holnap igazán csak az öregek, a nők és a hadiszolgálatra alkalmatlanok, továbbá a sebesült, rokkant és lábadozó betegek maradnak itthon.

A hadsereg és a sebesültek s betegek szállítása egyaránt sok vasuti kocsit köt le, valamint az utánpótlás (munitió, takarmány, élőállatok stb.) is. A hadsereg érdeke természetesen most a legelső; a nagy vasuti szállítás fokozottabb mértékben veszi igénybe a pálya teljesítőképességét, ennek következtében csökkenteni kellett egy a menetességet, valamint korlátozni kellett a közlekedő vonatok számát is; nem egy járatot szüntettek be.

Mindezt megérzi a mezőgazdaság, az ipar és kereskedelem egyaránt.

A növénytermelés sincs semmivel sem jobb helyzetben, mint az állattenyésztés.

Itt talán még sulyosabban érezhető az állat, nevezetesen az igásállatok, hiánya, ugyszintén a munkaerő tetemes csökkenése.

Ehhez járul itt még a nagy állatállomány apadása következtében beállott trágyahiány, melyet még csak fokoz a mindinkább növekedő műtrágya hiánya is.

A műtrágya megdrágulásának oka is a háborura vezethető vissza. A műtrágyagyártáshoz szükséges nyersanyagok egy részét külföldről kaptuk, legnagyobb részét Amerikából; a háboru pedig a behozatalt teljesen megszüntette.

Viszont más, itthon is készíthető műtrágyák nyersanyagát, p. o. a ként és kénsavat, a foszfort, a salétromot és a salétromsavat a hadve-

idejére esik stb., akkor nem küldheti haza a hadvezetőség a katonaság legparányibb részét sem, sőt a netalán már hazaeresztettek is sürgősen be fog kelleni hívni. Így előre nem látható dolgokra is számítani kell a háboruban. Hogy a hadifoglyok is tevékeny részt vettek a mult évi aratásban, azt el kell ismerni, de ne várjuk azt, hogy az idén talán még többet fognak segíteni, mert számuk azóta nem igen növekedett és a vasutak s ipari vállalatok is meglehetősen számban igénylik ezen munkaerőt, úgy hogy a mezőgazdaság örülhet, ha annyit kap belőlük, mint 1915-ben. Mindebből az következik, hogy aratógépekre nagy szükség lesz az idén s kivált, mert manillazsinog kevés van s pótlása alig lehetséges, leginkább marokrakókra szorul a gazda, ha nem akar asszonyokkal s leányokkal arattatni.

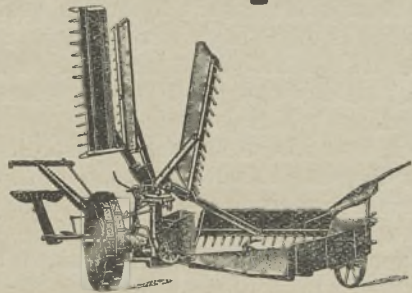
*

Tejeskávét már alig lehet kapni utközben és ha sikerül néhol egy felszére, vagy pohárra valóra szert tenni, akkor felsőhajtunk: »bár inkább teát rendeltem volna«. A világosnak rendelt kávé sötétebb, mint a kapucziner szokott lenni békeidőben, mert kevés a tej (Örvendetesen halad ugyan a kecsketenyésztés, de ezen állat tejét majdnem kizárólag gyermekek részére használják — egészen helyesen.) A mi pedig a kávé minőségét illeti, arról jobb nem is beszélni, hisz tudvalevő dolog, hogy ma már az igazi jó kávé megfizethetetlen, tehát csak a milliomosok kiváltságos osztálya élvezhet ily mennyei nedűt, míg a magamszörű szegény halandónak be kell érni a cikória kivonatával. Tudvalevő dolog, hogy igen kapós lett mostanában a cikória és Csehországban már majdnem többet vetnek belőle, mint csukorrépából. Nálunk is terjed termelése. Azonban noha egyéni izlésemet nem akarom senkire ráerőszakolni, jobbnak tartom ama kávé keverékét, mit utközben tanultam egy gazdától, a ki orosz foglyait — azok megelégedésére — ilyennel boldogítja naponta és pedig: 1 rész pörkölt rozs (német divat), 1 rész pörkölt árpa (Kneipp-kávé) és csak annyi cikória, hogy szebb színe legyen az »ugynevezett« kávénak. A ki finomabbat akar ennél, az még fűgét is pör-

Legújabb világhírű

marokrakó aratógépeket, fűkaszalókat és minden- nemű kapálókat, melyekhez 2 könnyű ló teljesen elegendő, legolcsóbb árban legmesszebbmenő jótállással azonnal szállít raktarról:

Dénes B. Betétitársaság, Budapest, VI. ker., Vilmos császár-ut 61/G. szám.

Az állandó nagy keresletre való tekintettel, szíveskedjék megrendelését már most feladni.

KÜLÖN OSZTÁLY: legújabb lisztörő darálómalmokban, min- dennemű motor cséplőkészletekben és gazdasági gépekben.

zása a raktárakban és a forgalomból való elvonása.

Ezzel természetesen megváltoztatják, még pedig a fogyasztó közönség szempontjából károsan az üzleti konjunkturákat, még pedig az által, hogy a kínálat és kereslet közötti természetes arányt önként módosítják, még pedig tisztán csak a saját zsebükre való tekintettel.

A fogyasztó közönséget azzal vezetik félre, hogy a készlet elfogyott, újat pedig belátható időn belül nem tudnak beszerezni, mert nincs a vidékről felhozatal és így a közönség kénytelen a meglévő készletekért lehetetlen magas árakat megadni. Mikor már így jól megszedték magukat, az elrejtett készletek egy részét újra piacra vetik olcsóbb áron, hogy azután ismét újra kezdjék a közönség hosszúságára ezt a veszedelmes rablóhadjáratot. Pardon az erős kifejezésért! — de az ilyen uzsorások megérdemlik a legélesebb kritikát.

Nagyban emeli a drágaságot az is, hogy a közönség a piacon, különösen hetivásárok alkalmával oly türelmetlen, hogy valósággal megostromolja a piaci árusokat, sőt mint magam is láttam, egyik a másik kezéből veszi ki az árut, egymásra licitálva.

Ezzel tehát önmaga, jóllehet öntudatlanul, veri fel az amugy is tulmagas árakat. A közéletmezés másik nagy akadálya a készleteknek az eladási állomásról a rendeltetési állomásra való késedelmes érkezése.

Ennek oka lehet:

1. az állatállomány (ló vagy ökör, esetleg bi-
valy) hiánya, illetőleg elégtelen volta;
2. a rossz időjárás következtében felázott,
agyongázolt kátyus, csaknem teljesen járhatat-
lan utak;
3. a hadi állapotból kifolyólag a vasuti forgalom
korlátozása, a gyors- és teheráruforgalom
időről-időre való szünetelése, majd a forgalom
újra megindulással fellépő árutorlódás. (Folyt.)

A fűmaggyűjtés és értékesítés.

Egy olyan gazdasági kulturmunkára óhajtanám a t. olvasók figyelmét felhívni, melyről eddig kevés, vagy semmi szó sem esett a szaklapok hasábjain, pedig a kérdés fontosságánál fogva megérdemli, hogy azzal most a *legsürgősebben* foglalkozzunk.

Tudjuk azt, hogy hozzánk a fűmagnak legnagyobb része Angliából, Amerikából, Svédországból stb. került be a háború előtt, mivel nálunk a gazdák ezzel a gazdasági üzemággal nem eléggé foglalkoznak. Különösen gróf Serényi Béla földmívelési minisztersége alatt emelkedett a fűmagbehozatal, mivel ő az elhanyagolt rétek és legelők javítására és újjáalakítására nagy

gondot fordított, tehát a fűmagszükségletünk is emelkedett.

	Mig 1909-ben behoztunk	7197 q fűmagot kb	550.000	kor. ér- tékben
addig 1910-ben	»	8072 q	»	605.000
1912-ben	»	9760 q	»	720.000

De a magángazdaságok is megkezdtek a rétek és legelők újjáalakítási munkákat és a *fűves herések* termelését a szántóföldön és sok helyen éppen falusi kisgazdák jártak elől jó példával. A barcasági szász kisgazdák vetésforgója-

ban a fűveshere minden harmadik évben szerepel és nagyrészt ennek köszönhetik, hogy kevés földön sok takarmányt termelnek és nagy állatállományt tarthatnak. A háború kitörése óta az idegen fűmagbehozatal szünetelvé, ezen állapot kellemetlen következményekkel nehezedik a magyar állattenyésztésre egyrészt abban, hogy a fűmagkészletek megfogytak, vagy teljesen kiürültek, tehát a gazdák nem tudják takarmánytermelésüket fokozni, másrészt abban, hogy a fűmagvak úgy megdrágultak, hogy a 200—400 %-os áremelkedés vet gátat még a legjobb szándéku gazda törekvésének is.

		1909-ben	1916-ban
Igy pl. réti perje	ára volt	150 K	360 K
tararczkos tippan »	»	180 »	480 »
angol perje »	»	70 »	280 »
fehér here »	»	140 »	540 »
korcs here »	»	180 »	480 »

Már most nem kell bővebben magyarázni, hogy mily hátrány származik abból a gazdaságra, ha a gazdák a sok esőtől kipállott réteiket, legelőiket használható fütermő területté átalakítani nem tudják, tehát állataiknak megfelelő takarmányt előállítani nem képesek.

Igy hiába hangoztatjuk a *többtermelés* szükségességét és a háború által megfogyott állattenyésztés föllendítésének elodázhatatlan voltát: ha fűmagkészleteink kifogytak és a háború alatt nincs is kilátás arra, hogy ahhoz hozzájuthassunk. Csak a bajokon segítsünk, az, hogy a *gazdák hagyjanak meg rétejeiken egyes szebb állásu foltokat fűmagnyerés céljából*, azaz magunk termeljük ki azt a fűmagnenyiséget, mely a krízisen bennünket átsegít. Van sok községi *bikarét*, vagy az uradalmi réteken és kaszálókon is olyan hely, hol *egy fűfésleség* tömöttein, szépen áll, tehát abból nem tulságosan vegyes (kevert) hanem fajtisza fűmagot lehet majd kapni. Mert azt hangsúlyozni kell, hogy *minél tisztább, azaz nem kevert fűfélékből álló fűmagot gyűjtünk, annál*

A világháború nemzetgazdasági jelenségei Európa kiéheztetésével.

Irta: Löherer Andor.

A nagy gazdasági egységek.

A mikor már minden jelszó elkopott s minden jelszót a merkantilizmus térfoglalása érdekében ütközetbe vittek, hogy jogosulatlan hatalmukat még jobban megerősítsék, az egyes termelő országok helyzetét azzal igyekeztek megzavarni és hódításaikat palástolni, hogy: »a nagy gazdasági egységek« nélkülözhetetlenségét hirdették világszerte. Nem láttuk-e, hogy némely kormányférfiak is vakon vették ajkukra eme kiköleszött varázsigt?

Minduntalan hangoztatták, hogy az utolsó 30—50 évben a világhistoria egy újabb periódusa állott be az imperializmus beköszöntésével.

Mi itten már nagyon jól szemébe néztünk eme nagy hatalomnak, mégis a mezőgazdaság tag mezején még sok rend maradt érintetlenül.

Ezeket is fel kell szednünk és eredményeit újabb bokrétába kell kötönnünk. Hogy eme jelszavak Angliából, a szabadkereskedelem imperializmus fókuszából erednek, azt mindenki egyszerre kitalálhatja.

A világhatalmat gyakorló államok, miképen Anglia, Amerika, Oroszország, Franciaország több millió négyzetkilométer területtel bírnak, a hol tehát több millió embernek a nyugodt és boldog megélhetésére kellene minden feltételnek meglennie. És hol van ama boldogság Angliában, Oroszországban, Amerikában avagy Franciaországban, a hol a nép legnagyobb zöme nélkülöz, sőt éhbéren tengődik. Előbb a *civilizáció* jelszavát tolták előtérbe és ezen a réven nyertek Anglia és Franciaország elsőbbséget imperializmusuk erősítésére. A kolonizáció így indult meg a brit gyarmatokon, Kanadában, Ausztráliában, Délafrikában vagy Szibériában stb. A vasutak kiterjesztése arányában indultak meg ama partlag területek elfoglalása a kivándorlók által s ma már a közlekedés széles hálózatát kifejezetten a civilizáció ama fokmérőjének tekintik, a mely az államok nemzetgazdasági

fejlettségének kifejezői, a melyek egész földrészeknek egy ugyanazon célokat szolgáló tevékenységére vezetnek.

Ha nem felejtjük el Angliának az egész világkereskedelemre kiterjedő, mondhatni a világot körülhálózó pénz és hitelügyi szervezetét, akkor a *világtermelés egységesítése* is szemünk előtt áll, mert hiszen az ilyen óriási hatalommal megindított termelésnek mindenkor megvoltak a maga leg-sajátosabb nagy céljai.

A kifejelett világgazdaság így a világhatalom jelképe is lett.

Eme világhatalom rendszerint a nagy gazdasági egységek megteremtésére vezetett. Csupa hódító háborúk dühöngtek az utolsó két emberöltő alatt.

Oroszország a múlt század hatvanas éveit óta Turkesztánt hódította meg s nem rajta mulott, hogy a hasonló célokból megindított 1877. évi háborúja a törökök ellen, 1904-ben Mandzsuriáért és Koreáért a japánok ellen nem vezetett hasonló eredményre. Anglia 1882-ben Alexandriabombázásával Egyiptom bekebelezését célozta, Szudánt is meghódította s végül 1899-től 1902-ig a két bur köztársaságot vetette uralma alá s valóban nagy gazdasági egységeket teremtett.

A francziák Indókinát és Nyugatafrikát hódították meg, Amerika pedig Nyugatindiat és a Phillipinákat hódította meg, a mely óriási területekkel eredeti céljukat valóban elérték kellett tekinteniök.

Ily módon tehát, a midőn a világ szárazföldi területe mintegy 13 millió négyzetkilométer, Anglia ennek *egy ötödét* bírja immár, Oroszország az *egy hatodrészt*, Franciaország az *egy tizenkettő részét*, így összesen már 63 millió négyzetkilométer területet bírnak. És ez mind nem elegendő nekik, pedig némely területek majdnem néptelenek, tehát ama nagy világtermelés céljait nem szolgálják. Ha még Belgiumot, Japánt és Olaszországot is hozzájuk számítjuk, akkor — mondhatni — a fél világ indult ellenünk a gyevres és gazdasági háborúba. A mikor amazok népességét 275 millió fehér emberben és 782 millió mindenféle színű emberben állították a harcmezőre és a mezőgazdaság terén a 126 millió német-osztrák és magyar embererő ellen. Ez tehát a nagy gazdasági egységek harca, a két kis gazdasági egység ellen. Ez a világ imperializmus harca a két izmos nemzeti állam ellen, a mely Európa közepén áll.

(Folytatjuk.)

értékesebb az. Most előny ugyan az is, ha egyes (kevert) fűmagot kaphatunk, de a magkereskedelem szivesebben veszi, ha egyes fűfélékből külön kaphatja meg a magot. Lehetőleg olyan parcellák, foltok lehetnek tehát magérlelés céljából most a szénakaszálás idejében meghagyandók, melyekben egyes fűfélék domináló többségben vannak.

Nemcsak gazdatársain segít azon gazda, a ki fűmaggyűjtésre határozza magát, de hazafias missziót is teljesít, mert az ország állattenyésztésének tesz szolgálatot, hiszen az nyilvánvaló, hogy a fővárosi 28 koronás szénaár és a vidéki városok lótaratói által fizetett 16—20 koronás szénaárak a szénahiányra mutatnak, olcsó széna nélkül pedig az állattenyésztést föllendíteni nem lehet.

Nem kétlem, hogy azon fővárosi czégek — hol a fűmagkereskedelemmel eddig is foglalkoztak — átlátják a kérdés fontosságát és hajlandók lesznek az így begyűjtött kevert fűmagvak átvételére is a jelenlegi háborus viszonyok között és nem fognak ragaszkodni ahhoz, hogy csak egyes féléket tisztán, elkülönítve vesznek át, mint eddig az szokásban volt a mi magkereskedelmünkben. Természetes, hogy a gazdák nem tudják a magot úgy gyommentesíteni, tisztítani, mint a komplikált tisztítógépekkel fölszerelt nagy fűmagkereskedő czégek, tehát a magvakért az árjegyzéki árnál kevesebbet kérhetnek, nehogy *tulkövetelés* miatt az értékesítés dugába dőljön. A magvak magas árai miatt azonban a fűmaggyűjtés és tisztogatás (rostálás) munkája még alacsonyabb árakkal is ki fogja magát fizetni.

Hogy a fűmaggyűjtés munkája még a mai nehéz viszonyok között is lehetséges, arra élénken rámutat *Ausztria gazdáinak példája*, kik szintén fölismerve a veszélyes állapotot, a fűmaggyűjtésre szervezkedtek úgy, hogy gyermekekkel, öreg asszonyokkal és a *falusi iskolás gyermekekkel* (a tanító vezetése mellett) fogják a fűmagvakat begyűjteni, kiesépe'ni és értékesíteni.

Ajánljuk tehát t. olvasóinknak, hogy minél többen vállalkozzanak a fűmaggyűjtés munkájára most a szénakaszálás idején és közelebbi kérdéseikre szívesen szolgálunk további utmutatásokkal és tanácsokkal.

— r — n.

„Messze vagyunk a hareztértől, de minden jegyzés egy jól irányzott ágyulövés, mely gyöngíti az ellenséget.“ Így ír a Magyar Gazdaszövetség.

Néhány szó a bérleteken levő épületek javításairól.

A bérleti szerződésekben a legkülönbözőbb módon van gondoskodva az épületek karbantartásáról, mely a legtöbb esetben a bérlőre bízatik, pedig éppen ez nem a leghelyesebb megoldása ezen kényes kérdésnek. Már az emberi gyarlóságban felel az, hogy a mi nem a miénk, arra nincs olyan gondunk, mint a mi saját tulajdonunkra s ennél fogva csak haszonbérben birtok tárgyaknak, tehát az épületeknek sem viseli a bérlő úgy gondját, mintha azok sajátjai volnának — tisztelet a kevés kivételnek. Tatarozza, javítja is a bérlő az épületeket, kivált ha nemcsak szigorú szerződési pontok kötelezik erre, de ha kérelmetlenül keresztül is lesznek hajtva az abban megírtak, vagyis ha a bérleti felügyelő valami mokány, kemény ember, a kivel nem lehet paczkázni. Máskülönb az szokták mondani, hogy „a levést sem eszik oly forrón, mint a hogy főzik“ — azaz a pontozatok szigorából is engednek valamit. Látszatra csak meg lesznek valamiképpen javítva az épületek, be lesznek meszelve a falak, 1—2 zsindey, vagy cserép is fel lesz szegezve a tetőre, de gyökeres javításról szó sincs ily esetekben; mert mindig csak annyira tataroznak, hogy a felületes szemlélő rendben találjon mindent és elszolgáljanak úgy-ahogy az épületek addig, míg a bérlet tart. Kisebb gondjuk is nagyobb, hogy azután mi fog történni velük.

Különösen, hol laza a felügyelet, hol nincs

közleiben a tulajdonosnak lelkiismeretes megbizottja, ki gyakrabban utána néz, ott nagyon könnyen vannak az épületjavítással. E tekintetben is sokkal jobb a hosszú lejáratu bérlet, mert saját érdekében tataroz jobban az a bérlő, ki tudja, hogy még egy pár évtizede van hátra a bérletben, mint a ki csak rövid 6 éves lejáratra veszi ki a bérleményt.

Gazdatiszti gyakorlatomban 21 éven át bérlők felügyeletével is meg voltam bizva s őszintén mondhatom, hogy a mennyire iparkodtak a bérlők úgy a talajmivelés, mint a trágyázás és vízbevezetés stb. munkálatok és sokszor tartalmas befejezések árán azon, hogy a talaj minél jobb legyen, annyira kevés gondot fordítottak az épületek karbantartására, sőt azt sem vették zokon, ha a szerződés §-aira hivatkozva, az ő költségre lett az elmaradt rendszeres javítás a bérbeadó által megcsináltatva.

Ugy ezeken, mint más bérleteknél látott és hallott dolgokon okulva, azon véleményem jegeresedett ki tapasztalataimból, hogy legjobban ha a bérlő a bérösszegnek bizonyos — megfelelő — %-át fizeti még azon czímen, hogy a bérbeadó javíttassa az épületeket. A hol ez az elv keresztül lett vite, ott voltak az épületek mindig legjobban karban s azért nem tudom eléggé ajánlani minden bérbeadónak, hogy csakis ily feltétellel kössön szerződést.

A helyi viszonyok, az épületek mennyisége és aránya a föld mennyiségéhez, az épületek minősége, t. i. teljesen új, már használt, de jó karban levők, vagy már rozzant, de még használható állapotban levők-e azok és az is befolyásolja a javítási % megállapítását, hogy miből vannak az épületek, igen tartós, vagy kevésbé tartós anyagból? Mert a szilárd anyagokból készült építmények kevesebb javítást igényelnek, mint a puhább alkatrészekből összetakoltak. Az égetett téglából, vagy terméskőből, cementbetonból, vasbetonból falazott, cseréppel, jó palával, fémel stb. fedett épületek alig igényelnek valami kis javítást, míg a vályogból, besározott sövényfalból, deszkából stb. készült, náddal, zsuppal, papírlémezzel stb. fedett alkotmányok bizony gyakori és drága tatarozással tarthatók csak fenn hosszabb ideig.

Ezen okokból a javítási % igen váltakozó lehet s míg néhol 1%-kal nagyon jól beérheti a tulajdonos, addig máshol már 1½%—2% kell okvetlenül, sőt esetleg 3% is szükséges lesz.

Felügyeletem alatt volt uradalmi bérleteknél 2%-ot fizettek a bérlők s ezzel az összeggel az egyiknél igen jól ki is tudtam jönni, sőt némely évben némi megtakarítást is eszközölni, a mi utóbb esetleges, előre nem látható elemi csapásokból eredő rongálás helyreállításánál (p. o. szélvész, földrengés, árvíz stb.) lett felhasználva. Az épület e bérletnél mind szilárd volt.

A másik bérletben nagyon sok volt a roskadozó épület, sok a nádfedeles tető s bizony a 2% nem futotta, de szerencse volt, hogy hamarosan lejárt a szerződés és a régi bérlő vette ki újból e bérleményt jóval nagyobb bérösszegért, melynek szinte 2%-át fizette a tatarozásokért, így hát nagyobb javítási összeg jutván kezembe — ugyanazon épületszám mellett — már könnyebben boldogulhattam. Az arány ilyenforma volt: azelőtt fizettek 24.000 frt (ez még a múlt században volt a korona érték előtt), melyek 2% = 480 frt, utóbb azonban 32.000 frt-ra rugott fel a bérlet s így 640 frt jutott javításokra. Ez a látszólag nagy ugrás onnét keletkezett, hogy egy 400 holdas birtokrész is az illető bérlőknek adatott akkor át, melyen azonban épület nem volt.

Gyakorlatom arra is megtanított, hogy a legkisebb hibát, a legcsekélyebb hiányt azonnal ki kell javítani, okvetlen pótolni, mert ezzel elejét vesszük nagyobb pénzkidadásoknak és arra is rájöttem, hogy ha gyökeresen ki lesznek az épületek javítva, tatarozva, az első években ugyan jóval több kiadást emésztenek fel, de utóbb valóban csekélységgel lehet őket karban tartani. Talán számokkal jobban megvilágíthatom ezen állításomat.

Vegyük a fenti esetet, 640 frtot, vagy a mostani érték szerint 1280 koronát fizet a bérlő épületjavítás czímen évente. A szerződés 20

évre szól; tehát a bérlet egész tartamára fizet 20 × 1280 K-t = 25.600 K-t. Az első 2 évben mindent töviről-hegyire átjavítok, gyökeren tatarozok, talán még egyes helyeken a nádteőt teljesen meg is ujítom, vagy zsindeyre alakítom át és költök az első évben kerekszámban — mondjuk — 6000 K-t, a másodikban még mindig 5000 K-t, de azután már olyan szép rendben lesznek az épületek, hogy bizony évi 5—600 K-val is kijavíthatom őket s nem szorulok a 811 K-ra, ami még marad évente a javításokra; mert ha a 25.600 K-ból az első két évben kiadott 11.000 K-t levonjuk, marad = 14.600 K, a mi 18 évre elosztva, évi 811 K 11 f-t ad. Csakhogy természetesen a 11.000 K-t nem kapni kamat nélkül, tehát ennek a kamatterhe is nyomná még egy pár évig az épületjavítási pénztárt, de végeredményben mégis egészen jól kijövünk így is az évi átalánnyal. Az épületek kevesebbet szenvednek az idő viszontagságaitól, ezen eljárás mellett a bérlő is hamarosan jobb épületekhez jut, a mi reá nézve szinte nagy előny. Igaz, hogy a tulajdonosnak, vagy megbizottjának több dolga, gondja van az első 1—2 évben (mert ha idő, anyag- és munkaerő van, esetleg az első évben is meg lehet csináltatni az egész gyökeres javítást, a mi ez esetben talán nem jönne 11.000 K-ba, hanem csak 10.400 K-ba), de azután 18—19 évig nagyon kevés utánlátással is boldogul, könnyű szerrel olcsón, hamarosan nyélbe ütheti az épületjavítást.

Magától értetik, hogy a tulajdonos (vagy megbizottja) saját jól felfogott érdekében azon lesz, miszerint az épületek minél előbb ki legyenek kellelőleg javítva és így a természetes kopásból eredő romlás a lehető legkisebbre legyen apasztatva.

Hallottam már oly ellenvetést is, hogy hanyag könnyelmű (holmi Pató Pál-féle) uraságnál a szegény bérlő meg van löve puska nélkül is, ha a bérbeadónak fizeti az évi épületjavítási átalányt, mert ha le is hull a vakolat, ha eltörik néhány tetőcserép, ha a padláslépcső leszakad, az istállómennyezet kilyukad stb. hasonló esetek azonnal be is lesznek jelentve az nem csináltat semmit, vagy csak nagy sokára. Akkor meg már a becsurgó esővíztől a padláson romlik a széna, a lépcsőn leesik egy pár ember, a lakás — vakolat hiján — nedves, egészségtelen, dohos lesz s betegségek kuforrásává válik stb.

Bizony lelkiismeretlenség, úgy az egyik, mint a másik oldalon megbosszulja magát, azért is a legnagyobb gond- és körütekintéssel, szigorral és büntető záradékkal kell megszerkeszteni a bérbeadó szerződések épületjavítására vonatkozó részét és azt erélyesen keresztül is kell hajtani, különben vagy a bérlő, vagy a bérbeadó issza meg a levét.

F. Z.

KÖNYVISMERTETÉS.

Prohászka püspök birtokreformjavaslata. A Magyar Gazdaszövetség kiadásában most jelent meg a szövetség áprilisi közgyűlésének naplója külön füzetben, mely Darányi Ignác, Károlyi emlékbeszédén s Bernát István, Apponyi Albert gróf, Meskó Pál és Gaál Gaszton beszédén, valamint a gyűlés részletes folyásán kívül, szó szerint közli Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök korszakos felszólalását a birtokpolitika reformja érdekében. A külön füzet teljes szövegében tartalmazza a püspök nagyhorderejű javaslatát a hitbizományok s kötött jószágok örökbérletére nézve azzal az indokolással együtt, mellyel Prohászka indítványát kísérte. A hiteles szöveget tartalmazó füzet ára 1 K s megrendelhető a Magyar Gazdaszövetségnél (Üllői-ut 25.), vagy a Pátria könyvkereskedésnél, illetve bármely könyvkereskedés útján.

Gróf Károlyi Sándor és vezérkara. Közgazdasági és szociálpolitikai szempontból egyaránt érdekes könyv jelent meg e czímmel a Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége kiadásában. Krónikája ez a könyv a magyar szövetkezeti mozgalom megindulásának, mely körül

Zsák- és ponyvagyár

Fehéritő-, kikészítő- és impregnáló gyár
Salgó és László, BUDAPEST, V., NÁDOR-U. 20.
 Gyár: ÓBUDA.
 Telefon 160—82. Sürgőnyczim: MAXALGÓ-BUDAPEST.

oly sok félreértés és tájékozatlanság tapasztalható a közvéleményben. Tárnyilagosan és történetesen láthatjuk benne Károlyi Sándor grófnak és uttoró tagjainak föllépését, a kik sok kitartással és áldozatkészséggel készítették elő a nyolczvanas években már hitelszövetkezeti hálozatunk alapjait, melyekből kinőtt a magyar szövetkezeti intézmény hatalmas fája, ma már **hétézer szövetkezet**. A könyv három részre oszlik. Első részében a Pest megyei hitelszövetkezet megalakulásának a mozzanatait vázolja, részletesen s okmányszerűen igazolva az egyes gazdatársadalmi hitelintézetek, a vármegye s a kiválóbb szövetkezeti férfiak közreműködését az első magyar hitelszövetkezet szervezése körül. Behatóan fejtegeti a magyar szövetkezeti rendszer sajátosságait, melyek a Raiffeisen-elvekből indultak ki. Második részében a községi szövetkezetek szervezésének a történetét mutatja be vonzó egyszerűséggel s egyes epizódok meleg füstésével. Harmadik részében az országosítást írja le, hogy mint terjedt el a mozgalom ország-szerte. Vázolja a **Szövetkezés** lap nagy szerepét a mozgalom körül s méltatja a vezér munkatársainak, **Bernát Istvánnak, Hajós Józsefnek és György Endrének** érdemeit. A 134 oldalra terjedő könyv szerzője dr. **Horváth János**, a Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége igazgatója, a kinek, mint a szövetkezeti mozgalom egyik legrégebb munkásának és sokáig az Országos Központi Hitelszövetkezet igazgatójának talán egyedül volt módjában a szövetkezeti mozgalom eme történeti becsü mozzanatait az utókor számára megörökíteni. A könyv, melyet a czimlap előtt gróf Károlyi Sándor és vezérkarának szépen sikerült képe díszít, 3 K-ért megrendelhető minden könyvkereskedésben.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Erdemes-e csemegekukoriczát termelni.

Szeretnék csemegetengerit termelni. Mely fajok felelnek meg leginkább? Erdemes-e vele nagyban foglalkozni? **Pusztai intéző.**

Kérdés. Zöldséges kertek kihasználása.

Kérnék szépen utbaigazítást, hogy a falusi lakóházak mellett levő 100 négyszögöles kertet miként lehetne úgy kihasználni, hogy a házi szükséglet fedezése mellett a piacra is kerüljön valami. **H. P.**

Felelet. Fűkaszalógép beszerzése című kérdésre.

Pótlólag meg kell még említenünk, hogy új fűkaszalógépekkel nagyobb mennyiségben rendelkezik még Dénes B. betéttársaság Budapest, VI., Vilmos császár-ut 61. Mit annál is inkább kötelességünk t. gazdatársaink b. tudomására juttatni, mert mint Vladár tanár is írta, nagyon nagy az idén a kereslet a fűkaszalók iránt és így könnyen megtörténhetik, hogy mire egyik-

másik megrendelő a vételre rászánja magát, annak a czégnak a készlete elfogyott, kinél ő a vásárlást eszközölni óhajtotta. **Szerk.**

Felelet. Megromlott burgonya című kérdésre.

Itt először is az a kérdés tisztázandó, hogy a feladó, vagy a vevő lakhelye köttetett-e ki a teljesítés helyének. Ha az eladó lakhelye volt ez, mint a hogy általában szokásos, úgy a keresk. törv. 344. §-a értelmében az utközben történt árokért eladó nem felelős, kivéven azon esetet, ha az áru a romlás csiráját már a feladáskor magában hordozta, a mi a jelen esetben valószínűnek tekinthető. Viszont azonban a vevő, ki a kifogásolt árut átvette, a kereskedelmi törvény 271. és 344. §-ai értelmében az árut „a rendes kereskedő gondosságával“ lett volna köteles eljárni, tehát az árut úgy kezelteni, mintha a sajátja lett volna s szükség esetén jogában állt volna el is adatni. Miután ő ezt nem tette, sőt nem törődömsége folytán az áruból el is loptak, gondatlansága folytán kártérítésre köteles s erre per útján is kényszeríthető. **B. B.**

Felelet. Sack-féle kétvasu eke című kérdésre.

Ma igen ajánlható ezen földmívelőeszköz, mert majdnem oly tökéletes munkát végez, mint az egyvasu és csak szalmás istállótrágya alászáására nem használható, e mellett még egyszer annyit lehet vele szántani — természetesen majdnem még egyszer annyi igaerőt igényel — de az igavonó állatokat még sem fárasztja annyira ki, mintha két egyes ekét vonatnának. Főelőnye, hogy csak egy embert igényel, tehát ma, mikor oly drága a munkás, tetemes pénzbeli megtakarítást lehet vele elérni.

Rendszerint négy ökörrel és egy munkással a kettős ekével 2 m. holdat szánthatunk, holott egyes ekével erre a négy ökörön kívül két ember kell, ez ma napi 5—6 K különbség a kettős eke javára. —r—n.

Kisebb szakközlemények.

A többtermelés jövedelmezősége a mai háborus viszonyok mellett. A tulontul csapadékos őszi és tavaszi időjárás következménye, hogy sok terület bevetetlen maradt, vagy a tavaszi vizek előntése folytán a laposabb részekben sok helyen a vetés részben kiveszett. Ezeket a területeket újra kell megművelni, hasznukat venni. Ma mindenkinek teljes lélekkel

akarnia kell a termőföld erejét kihasználni, mivel rendkívüli időket élünk és a honi termőföld hozadékában kell bizakodnunk, mert termékeink a kiéheztetés gyilkos szándékáról lemondani nem akarnak. Számolnunk kell azzal is, hogy termésünk egy részét át kell engednünk német és osztrák fegyvertársainknak, a kiknek mezőgazdasági termelési hozama nem elégséges népek táplálkozási szükségleteinek ellátására.

Az előrehaladott vetési időszak hasznathatólag ma már csak a tök termelését, illetve vetését engedi meg, a mennyiben a felszántott földön a fészkek elkészítése, megtrágyázása és a mag elültetése gyerek- és asszony munka, míg egyébnek — mint kölesnek, tatárkának — vetése nagyobb gazdasági felkészültséget igényelne és kevésbé volna jövedelmező.

A tök jövedelmezősége szaktekintélyek adatai nyomán és a mai értékesítési viszonyok figyelembevételével következőleg vehető számításba és pedig:

1. 1·0 kat. holdon uri tök átlagtermés 150 q; Budapesten piaci ára volt (10—30 fill.) = 20 fillér á kg. érték tehát = 3000 kor., 3% mag = 45 q mag, ebből 1·5 q olaj á 800 kor. = 1200 kor.; 3·0 q pogácsa á 40 kor. = 120. Nyers hozam tehát = 3000 + 1200 + 120 = 4320 korona.

2. 1·0 kat. holdon takarmánytök (mammut) 300 q á 5 fill. per kg. = 1500 kor., 3% mag = 9·0 q, ebből 3·0 q olaj á 800 kor. = 2400 kor.; 6 q pogácsa á 40 kor. = 240 kor. Nyers hozam tehát = 1500 + 2400 + 240 = 4140 korona.

3. 1·0 kat. holdon sárga vagy disznótök mellékterményképp a ritkás vagy rosszul kelt kukorica közt, mesgyn stb. termelve 400 q á 3·0 fill. á kg. = 1200 kor., 4% mag = 16 q, ebből 5·0 q olaj á 800 = 4000 kor. és 11·0 q pogácsa á 40 kor. = 440 kor. Nyers hozam tehát 1200 + 4000 + 440 = 5240 kor.

A töktermelés háborus konjunkturájának ki nem használása mérhetlen éhhetetlenségre valóana és agrárvoltunk örök szégyenfoltja maradna. **L. P.**

A szén keletkezéséről érdekes közleményt hoz a „Braunkohle“ mult évi folyama 611—614., 623—626. oldalain Rosenthal-tól. A mult század elején az ásványi szén keletkezésének kérdése még egyáltalán nem volt tiszt-

Foglyok és munkásoknak
különösen alkalmas 200 láda, körülbelül 100 mm.

kávé-konzerva cukrozva

eladó.

Mintázott ajánlat rendelkezésre áll. Bővebbet

Wessel Gusztáv

Budapest, V., Szalay-utca 2. sz. Telefon: 43—51.

Nagyobb küldemény spanyolréz ismét érkezett!

Rézgálicznál sokkal jobb a Spanyolréz.

Legjobb szőlőpermetező szer az összes betegségek ellen. Egy koczká darálva elegendő 100 liter vízhez K 1.65. Egy postacsomag 20 hektó vízhez 31 korona. — Első permetezésnél igen jónak bizonyult. — Nagyszámú elismerő levelekkel szolgálunk.

Reinoha Béla, Budapest, VII., Aréna-ut 11. és 11/a. szám.

Extra majunga és tamatava

azonnali szállításra eladó.

Weinberger Izidor Budapest, József-körut 78.

TELEFON: JÓZSEF 35—74.

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI
szabadalmazott

SCHMIDT mérnök doktor hirneves füstöső-tulhevitőjével.

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett **rendszer** úgy **teljesítő-képesség**, mint **tartósság** tekintetében **messze felülmúlnak** és **lényegesen**

kevesebb szén fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Vilmos császár-ut 51. Sürgőnyezim: Kemna, Budapest
Telefon 91—21.

tálva. Ugy Keferstein, mint Vogt azt a nézetet vallották, hogy az ásványi szén anorganikus eredetű. Beroldingen már 1778-ban kifejezte ama véleményét, hogy a turfa, barnaszén és kőszén között összefüggésnek kell lennie és hogy a kőszén a barnaszénből, ez pedig a turfából keletkezett. A turfáról azt vélte, hogy a tengeráradások által összehordott növényi anyagból jött létre. A kőszénképződés rendszeres tanulmányozását csakis Potonié tette lehetővé azzal, hogy a kőszénközeteket rendszeresen osztályozta. Éghető és el nem égethető közeteket különböztetett meg s előbbieket kaustobiolithok neve alatt a sapropolitok, a humuszközetek és a liptobiolithok csoportjába osztotta. E három csoport alapjául szolgáló őselemek nagy változatosságából arra következtetett, hogy a terciorkorszak barnaszene sohasem alakulhat át a karbonkorszak kőszénéhez teljesen hasonló széné. A szénképződés, kémiai értelemben véve, hosszú időt igénylő vegyfolyamat, mely Liebig szerint háromféleképpen mehet végbe: nedves állapotban, a levegő akadálytalan hozzájárulásával, levegő hozzájárulása nélkül, avagy víz alatt, korhadó organikus anyagok mellett. Ehhez képest különbséget kell tennünk a rothadás, elmállás és korhadás között. Ezt a megkülönböztetést azonban mai nap már nem lehet fentartani. A kőszénképződés külső feltételei: A hőmérséklet, a nyomás és az idő. A nyomás és az idő olyképp érvényesül, hogy haladó idővel és fokozódó nyomással, melyet földünk ráncosodása idéz elő, az ásványi szén széntartalma növekedik. Már régidő óta igyekeznek az ásványi szén képződését laboratóriumokban utánozni. Ezeknél a kísérleteknél azonban rendszerint figyelmen kívül hagyták, hogy a cellulóze bomlása eutotermikus folyamat. A hőmérsék szertelen emelése ennél fogva a képződött szén rendszeres elköszosított. Ezt a hibát Bergius elkerülte azáltal, hogy az elszenesítést, a természeti viszonyoknak megfelelőleg víz jelenlétében vitte keresztül. Ily módon határozott, kívülről pontosan szabályozható hőmérsékletet (250—340°) sikerült elérni, a melynél a reakció elég gyorsan folyt le a nélkül, hogy a szén stabilitásának határát átlépte volna. A Bergius által turfából és cellulózeből előállított szén összetételében teljesen analóg a természetes kővér szénrel, külsőre nézve azonban némileg különbözik. Emelkedő hőmérsékletnél, egyenlő idő alatt, az elszenesedés tovább haladt előre, de csak bizonyos határig, melyen túl a széntartalom több órai hevítés mellett sem emelkedett. A mint azonban a nyomást emelte ugyanannál a hőmérsékletnél, a természetes kőszénhez külsőleg is hasonló szénre nyert. A továbbiakban egyes alsó-sziléziai kőszénbányákban előforduló Werner és Thiel által leírt süritett szén-savat tárgyalja a szerző, melynek kémiai összetételét I. Mayer vizsgálta közelebbről. A szén-savkitörésre hajlandó szénnek antracenes karaktere van. Ezekben a bányákban a szén-oxiddal háromféle alakban fordul elő; mely, széndioxyddal túltelített forrásokból fakad vagy süritett állapotban magában a szénben lévő fészkekben van, avagy végül a szén abszorbeált szén-savat tartalmaz, a mely a szén feldarabolásánál elillan. Werner és Thiel szerint a szénben felhalmozott szén-sav juvenilis eredetű, vagyis földünk belsejéből származik. Ezzel szemben azonban Meyer nem találja kizártnak, hogy a szén-sav magából a szénképződés vegyfolyamatából ered, a mennyiben Bergius is megfigyelte, hogy a cellulóze bontásánál szén-sav is keletkezik. A szén-sav végül még tulhevített folyékony víznek a képződött szénre való behatásából is keletkezhetett. Az ehhez szükséges előfeltételek adva vannak akkor, ha eruptív közetek nedves szénrel jönnek érintkezésbe.

V. F.

A hadsereg harczképességét mozdítja elő, a ki jó kamattal mellett kölcsönadja megtakarított pénzét az államnak. Jegyezzük hadikölcsönt!

HIREK.

A Pozsonyi Gazdasági Egyesület közgyűlésén felolvasták Pálffy Béla gróf főrendiházi tag levelét, a melyben az elnökségről, egészségi okokra való hivatkozással, lemond. A közgyűlés a lemondást sajnálattal vette tudomásul és elnökké Bartal Aurél főispánt, az egyesület eddigi másodelnökét választották meg.

A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület Csiky Gyula elnöklésével tartott rendes évi közgyűlésén az elnök buzdította a gazdákat, hogy minden lehető kövessenek el még áldozat árán is, hogy a gabonanemekben ne legyen hiány. Majd annak a reményének adott kifejezést, hogy a kormány, szemben a mezőgazdasági szükségleti cikkeknek, 500—1300%-os áremelkedésével, nem fog elzárkózni a maximális gabonaár méltányos megjavításától.

A Veszprémmegyei Gazdasági Egyesület gazda-értekezlete kimondotta, hogy a korlátolt időig tartó gabonaszabadforgalmat, mint az elmúlt évben, az idén is érvényben hagyandónak tartja. A maximális árnak az összes terményeknél 25 százalékkal való fölemelése mellett foglalnán állást, az értekezlet kifejezte azt a kívánását is, hogy a prémiumos árakat szüntessék meg s e helyett azt követeli, hogy mindazon mennyiségű buza, rozs és kétszeres után, a mely legkésőbb október 1-ig a Haditermény R.-T.-nak eladásra bejelentetett, de át nem vétetett és el nem szállított, az elszámolás idejéig havonként és métermázsánként 50 fillért fizessenek. Végül óhajtja az értekezlet, hogy az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tegyen lépéseket a gazdasági szükségleti cikkek ármaximálására.

A Fejérvármegyei Gazdasági Egyesület igazgatóválasztmányának ülésén Armos Jenő titkár-előadó a gabonaforgalomra nézve az 1915 évi őszi rendszer visszaállítását hozta javaslatba, mert ugymond csak így lehetne nagyobb zavar nélkül a fogyasztók szükségletét kielégíteni akkor, a midőn a készletek már mindenütt megcsökkennek. A középponti kezelés mellett az első időben szükségessé vált kenyér- és takarmányemlék a fogyasztóknak nem lennének szállíthatók, a miből zavar keletkezne. Lintner Sándor hozzájárul az előadó javaslatához, Matta Árpád dr. a mai monopolisztikus rendszert kívánja bizonyos engedményekkel, a mai maximális áraknak pedig 25%-kal való emelkedését sürgeti. Az igazgatóválasztmány a gabonaforgalomra vonatkozóan az 1915. évi őszi rendszert javasolja visszaállítani. Kívánja továbbá, hogy minden termelő szabadon választhassa meg azt a Haditermény-bizományost, a kinek gabonáját eladni akarja. E téren semmi korlátozás ne állapítsa meg az átvételi határidőt, melyen csak mind a két fél hozzájárulásával lehessen változtatni.

Nagybirtokok tömegbérlete. Mint értesülünk, egyik vezető pénzügyesünk, a mely legutóbb vett bérbe hosszú időre egy 17.000 holdas hevesi birtokot, üzemtérvel dolgozott ki 400—500.000 hold fokozatos bérbevételére és közös igazgatására. A hatalmas és Magyarországon eddig páratlan arányú bérlet keretében a bank parcellázásokat is lebonyolítana olyan területeken, a melyet a tulajdonosoktól erre a célra megvásárolna. Az óriási bérlet középponti intézésére a bank kormányzói állást tervez 200.000 korona évi fizetéssel. Erre az állásra már van is alkalmas jelölt, ki eddigi közszolgálatában az élelmezés országos intézésében játszott fontos szerepet. A kormányzó hatáskörében adminisztratív igazgatói és több gazdasági szaktanácsai állást szerveznének. Az utóbbi hatáskör betöltésére az egyik érdekképviselői szakember megnyerését vették kombinációba, a ki azonban csak úgy vállalkoznék új szerepére, ha a gazdaságadalomban elfoglalt vezető pozícióját is megtarthatná. Az illető bank már megkezdte a puhatolást több mágnásbirtok bérbevételére és megvételére nézve. (Magánértesüléseink igazolják ezen híreket. Szerk.)

Német gazdák letelepedése Magyarországon. A »Frankfurter Zeitung« értesülése nyomán megirtuk, hogy a délnémetországi gazdák 35.000 hold földet vettek bérbe Magyarországon és ezen a hatalmas birtokon mintagazdaságokat fognak létesíteni. Ma azt hallottuk, hogy a szóbanforgó bérleti szerződés még nem perfekt ugyan, de tényleg tárgyalnak ezek a német gazdák gróf Károlyi Lajos erdői birtokának bérbevételére végett. A földművelésügyi minisztérium szívesen látja a német gazdák letelepedését, mert az ő komoly és belterjes gazdálkodásukat már csak a példaadás szempontjából is hasznosnak tartja.

A gabonaföldöleg beszolgáltatása. A gabona új maximális árának megállapítása előtt siettetik a régi termelés maradványából eredő fölölegek beszolgáltatását. A kormány nevében a belügyminiszter rendeletben értesítette a hatóságokat, hogy mindenütt, a hol ezt a vetőmunka már lehetővé teszi, a gabonabeszolgáltatás siettetésére minden lehető tegyenek meg. A kormány rendeletei egyébként már előzően intézkedtek a fölől is, hogy a hatóságok mindenütt kellően gondoskodjanak raktárakról és gyűjtőhelyekről, a hova a beszolgáltatásnak történnie kell. Gondoskodtak arról is, hogy az átvételnél a Haditermény Részvénytársaság alkalmazottainak jelenléte s eljárása megállapítottassék.

A Haditermény bizományosai és a terménybecslés. A H. T. körlevelet intézett több ezer bizományosához, a melyben azokat a mezőgazdasági tudósítások szolgálatába állítja. A körlevél szerint a bizományosoknak jársonként kell, mindenekelőtt a május 11-iki állapot szerint adatokat gyűjteni és beküldeni a bevetett terület nagyságáról, a vetés állapotáról, a növénybetegségek elterjedéséről és a várható terméshozamról. A reform, ha megvalósul és megbízhatónak bizonyul, további lépést jelent majd azon az uton, a mely a gabonaüzlet és az üzleti tájékozódás teljes centralizációjára irányul.

A tengeri ára. A H. T. a napokban a következő táviratot intézte bizományosaihoz: A földművelésügyi minisztérium intézkedése folytán május 8-tól kezdve a tengeriért eddig fizetett áron felül őrzés és gondozás díja címén q-ként további 25 fillér térítendő meg a készletbirtokosok részére.

Ezzel az összeggel a február 27-iki rendelkezésben áprilisi és későbbi szállítás esetére 3 K-ban megállapított őrzés és gondozás díja 3.25 K-ra növekedett, vagyis a szemes tengerinek már 29.25, a csinquantinnak 31.25 K az átvételi ára. A mi a csöves tengerit illeti, a H. T. március 31-iki körlevele szerint tudvalevően 26.40, a csinquantinnál pedig 28.20 K volt az átvételnél fizetendő ár, a mely a tegnapi naptól fogva azonban már 26.65, illetve 28.45 K.

Rossz termésjelölések Oroszországban. Stockholmól írják: Ide érkezett hírek szerint Oroszországban nem jők a termésjelölések. A vetések nem fejlődtek jól; ebben az évben több százezer desjatinnal kevesebb földet vetettek be, mint a múlt évben.

Aratás Törökországban. Konstantinápolyból jelentik, hogy Palesztinában, déli Szi-riában és a Hanrán-területen igen kedvező a vetés állása. Az utóbbi időben bőven volt eső, a mi különösen a rozsnak kedvezett. Egyes helyeken már megkezdtek az árpa aratását, még pedig kitűnő eredménnyel. A rozs is szép hozamot ígér.

Belvizek pusztítása Békésmegyében. A nagy esőzések folytán Békésmegye egyes területein felfakadó belvizek nagy károkat okoztak és így egyedül a szeghalmi járásban mintegy 7000 hold föld vált használhatatlanná. Erről a földművelésügyi miniszternek is jelentést tettek.

A csongrádmezei belvizek. Szegedről jelentik: A szegedi felsőtanyákon, Horgos, Csengele, Kistelek körül, a belvizek, melyek nagy területeket elöntöttek s a melyek egyes községbe is behatoltak, nagyrésztben már eltakarodtak azokról a területekről, a melyek nem egészen a lapályokban fekszenek. Pár nap óta ugyanis szeles és meleg idő jár az előntött vidék fölött s ez az idő szikkasztotta föl a vizet az egyes területeken, míg a lapályos vidékeken még mindig nagy a víz, mert itt a talaj már a téli olvadás óta annyira átázott, hogy csak lassan tudja felszívni nagy felhőszakadás okozta víztömegeket. — Szentestől is azt jelentik, hogy Sándorfalva, Sövényháza és Dorozsma környékbeli belvizek veszedelem megszűnt, a víz a területek legnagyobb részén felszikkadt. — Szeged város tanácsa dr. Somogyi Szilveszter polgármester indítványára, a Fehér-tó megmélyítésének tervével foglalkozik, hogy a Fehér-tavat az alázuhánó belvizek gyűjtőmedencéjéül is felhasználhassák. A Holttiszánál, mely egy másik vízgyűjtőmedencéül szolgál, még egy emelőgépet szereltetnek fel, hogy a magasan álló Tiszába akkor is győzzék a víz átemelését, mikor a belvizek oly hatalmasan megdagasztják a vízgyűjtőket, mint az a múlt héten történt.

A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületének választmánya gróf Zselénski Róbert elnöklése alatt tartott ülésén Drucker

Papirspárga,

Papir-kévekötfonal
(vörösvégű kézi),

Papir-kévekötfonal
(gépekhez),

Szőlőkötöző-papirspárga

Papir-zsákzsineg,

legelsőrangú gyártmány, rendkívül olcsó. **Óriási megtakarítás. Kender és manila helyett** ma mindenki ezt használja. Földözze idejekorán szükségletét, mielőtt még újból emelkednének az árak.

Zárai Samu

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 17. szám.

Telefon 80—58. Siürgönyozim: Hiram, Budapest.

Jenő igazgató megállapította, hogy a földművelésügyi kormány kiltásba helyezett újabb rézgálicz szállítványának kiosztásával azokat a reményeket, melyeket a mostani nehéz viszonyok között ehhez az akcióhoz fűzni lehetett, teljesen beváltotta. Azért is javasolja, hogy a földművelésügyi miniszternek a szőlőművelők érdekeinek hathatós támogatásáért az egyesület köszönetét fejezze ki. Az egyesület felkéri a földművelésügyi minisztert, hogy a hadi rokkantnak általa tervezett gazdasági szakelőadásában a szőlőművelésre is terjessze ki figyelmét. A közgyűlés határnapjául a választmány június 18-át állapította meg.

A rézgáliczpótló anyagok. Félhivatalosan közlik: A peronoszpora ellen újabb időben a rézgáliczon kívül egyes kereskedők különféle szereket ajánlanak és hoznak forgalomba, sőt némelyikről azt is állítják, hogy jobb a rézgálicznál. A földművelésügyi minisztérium figyelmezteti a szőlősgazdákat, hogy az ismeretlen szereket használatától óvakodják. A ki elég rézgáliczot nem kaphat, az mielőtt a peronoszpora elleni védekezésre nagy hangon hirdettet más szerekből vásárolna, előbb hozzáértő szakembernek, lehetőleg a szőlészeti kerületi felügyelőnek, a vinczellériskoláknak, vagy a Szőlészeti Kísérleti Állomásnak (Budapest, II., Debrői-ut 11.) a véleményét kérje ki és ha lehet, küldjön be mintát is az illető szorból megvizsgálás végett. A rézgálicz pótlására többé-kevésbé alkalmas és az előző években forgalomban volt védekező szereket az idén nem kaphatók, mert ezek is rézgáliczból készültek, a mit az illető gyárosok most nem tudtak beszerezni, úgy hogy a peronoszpora ellen való védekezésnél — a rézgálicz mellett — a jelenleg forgalomban levő szereket közlő tulajdonképpen csak a perocid jöhet figyelembe. Különbséget kell azonban tenni a tiszta perocid és a nyers perocid között. A főkülönbség abban áll, hogy a tiszta perocid körülbelül negyvenöt százalék hatóanyagot (ugynevezett cerföldet), a nyers perocid pedig csak harmincz-harminczöt százalékot tartalmaz. A tiszta perocid tehát sokkal jobb. A földművelésügyi minisztérium ötezer métermáza tiszta perocidot szerzett be külföldről s ennek forgalomba hozatalát az Országos Központi Hitelszövetkezetnek és a Hangyának engedte át. A tiszta perocidot mindkét szövetkezet kilogrammonként legföljebb százöt fillérért árusítja. A nyers perocid megfelelően adagolva használható a peronoszpora ellen, csak hogy ebből körülbelül ötven százalékkal több szükséges, mint a tiszta perocidból. A nyers perocid értéke tehát egyharmadrésszel kisebb, mint a tiszta perocidé. Az a perocid, a melyet egyes czégek hirdetnek és árusítanak, legnagyobb részét nyers perocid. A nyers perocid szürke színéről is fölismerhető.

Fémrequirálás. A kormány legújabb rendeletei értelmében minden fémanyag és fémtárgy megőrzendő mindaddig, míg beszolgáltatásuk el fog rendeltetni. A rendeletek nemcsak ingó fémtárgyakra vonatkoznak, hanem ólomnál műhelyi kellekerekre (ólobetétek, súlyok, alátétek), vitorlás hajók ólomgerinceire és ballasztjaira, épületekbe és ipari üzemekbe beépített vagy felszerelt csövekre, ólombélésekre, accumulatorokra, továbbá ónnál készülékek alkatrészeire (csapok, szerelvények, söntéslapok) is.

Ezen anyagokat és tárgyakat eladni csakis a Fémközpont, vagy a katonai igazgatás feljogosított bevásárló közegeinek szabad, feldolgozni pedig a keresk. miniszter külön engedélye nélkül csakis saját üzemből a havi készlet 10%-át, valamint az üzem fenntartására elkerülhetetlen és a katonai szállítások teljesítésére szükséges mennyiséget.

Kereskedők a raktáron tartott anyagokból havonta eladhatják készletük legfeljebb 10%-át, az eladásra raktáron tartott nyomdabetűkészletek 20%-át.

Ha nem a tulajdonos önzetében van az anyag, (csódtömeg, bírói zárlat), akkor az anyag őrzője tartozik a különben a tulajdonost terhelő teendőket teljesíteni.

A rendeletek végrehajtása szigorúan fog ellenőriztetni, megszegésük pedig hat hónapig terjedő elzárással és 2000 K-ig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő.

A beszolgáltatás elrendelése esetén a tulajdonos köteles az igénybevett tárgyakat az átvételi bizottság címére feladni, az elszállított anyagokról külön előírás szerint kiállított jegyzéket küldeni úgy az átvételi bizottsághoz, mint a központi lémprequisziós bizottsághoz. Az anyagok értéke később térített meg a honvédelmi miniszteri árszabásban megszabott térítési árak alapján.

A kötelező beszolgáltatás elkerülésére csak egy mód van, még pedig a szabadkézből való megváltásra a Fémközpontnak tethető ajánlat. A Fémközpont az anyagot átveszi, annak értékét haladéktalanul kifizeti. Megjegyzendő, hogy a Fémközpontnak eladható mennyiség nincs korlátozva és hogy

a Fémközpont által fizethető térítési árak a requiziciós áraknál magasabbak, gyakran jelentékenyen nagyobbak.

Máris igénybevételek és 1916 június 1. és 15-e között beszállítandó, ha csak a Fémközpontnak addig már el nem adatott:

a) Ólomból az 1916 június 1-én meglévő anyagkészletek 80%-a, plombák teljes készlete, nyomdabetűanyag 10%-a, eladásra raktáron tartott accumulatorok 50%-a.

b) Ónból és óntövezetekből az 1916 június 1-én meglévő anyagkészletek 80%-a; staniólapok, ürmértékek, edények, kanalak és egyéb háztartási tárgyak, söntéslapok, fürdőkádkak és az eladásra raktáron tartott csapok, szerelvények, készülékek, gyertyaöntőformák egész készlete.

A beszállítás alól a kereskedelemügyi miniszter adhat felmentést.

Ólomnak és ónnak hamuja, salakja, kaparéka és egyéb hulladékai, ugyisint más ólom- és óntartalmu maradékok és fehérlemez-hulladék minden hó 15-ig felajánlandó a Fémközpontnak ajánlott levélben. Ha a Fémközpont a tulajdonossal az árra nézve megállapodni nem tudna, requirálásra tesz javaslatot. A tulajdonosnak jogában áll ezen maradékokat kikohásztatni, de a nyert nyersfémmel már szabadon nem rendelkezhetik, hanem csakis a fentidezett rendeletek értelmében a Fémközpontnak idegenítheti el.

A rokkantkérdéshez. A Magyar Gazdaszövetség birtokpolitikai bizottsága Darányi Ignác elnöke alatt értekezletet tartott, a melyen Prohászka Ottokár megyés püspöknek a Magyar Gazdaszövetség közgyűléséhez benyújtott birtokpolitikai indítványát vették tárgyalás alá. Mint-hogy a rokkantak ügye sürgős intézkedést kíván, a bizottság mezőgazdasági rokkantügyi bizottságot küldött ki, a mely a legrövidebb idő alatt megkezdi a rokkantak telepítése ügyében, úgy miként az Németországban és Ausztriában is történt, az országos akciót s ez ügyben érintkezést keres az állami rokkantügyi hivatallal.

Női Felsőkereskedelmi Iskola Budán. Tekintettel arra, hogy az idén 700 leány fogja elvégezni Budán a polgári és felsőbb leányiskola 4-dik osztályát s hogy ezek nagy része gyakorlati irányú iskolába törekszik, a Budapesti (Budai) Kereskedelmi Társulat több nőegyesület és több budai szülő felhívására elhatározta, hogy Budán női felsőkereskedelmi iskolát létesít. Tándij egy évre 240 K, beiratási díj 30 K. Az intézetet úgy fogják elhelyezni, hogy a pesti oldalon lakó szülők leányai részére is könnyen hozzáférhető legyen. A létesítendő iskolába beiratkozni óhajtó növendékeket a polgári leányiskola, a felsőbb leányiskola vagy leánygimnázium 4-dik osztálya felévi bizonyítványának felmutatása és a 30 K beiratási díj lefizetése alapján május 31-ig délelőtt 10 től 12 óráig a *Budai Polgári Kör helyiségében* (II., Szilágyi Dezső-tér 5. sz., I. em.) jegyzik elő. Addig, míg a társulat internátust is létesít, vidéki leányokat megbízható leányotthonokban és megbízható budai családoknál fognak ellátásra elhelyezni.

Az eczet ellenőrzése. Az eczetet, a melynek az ára folyton emelkedik, újabb igen nagy mértékben hamisítják. A hamisítás hangyasavval történik, a mely — természetesen — az egészségre is nagyon káros. A belügyminiszter most utasította az összes vegyvizsgáló-állomásokat, hogy az eczetvizsgálatokat a legszigorúbban és legsürgősebben ejtsék meg és azokról haladéktalanul tegyenek jelentést. A szatmári vegyvizsgáló-állomás már eddig is nagymennyiségű hamisított eczet lefoglalásáról tett jelentést.

A gépészhány orvoslása. A háborus viszonyok következtében mindinkább érezhetővé válik a gépészek hiánya, a kiknek egyrésze a harctéren küzd hazájáért, másik részét pedig a hadvezetőség vette igénybe hadiszolgáltatásra. Legkézzelfoghatóbb orvoslása ezen hiánynak, ha az előrelátó gőzgéptulajdonosok a gőzgép kezelését elsajátítják és a kezelésre jogosító vizsgát leteszik, a mint azt már eddig is számos gőzgéptulajdonos megselekedte. Ezt a vizsgát legbiztosabban úgy tehetik le, ha bizalommal fordulnak **Szirovay Vincze gépész-oktatóhoz**, Budapest, VII., Klauzál-tér 11. sz. III-ik emelet 13. ajtó, a ki a jelentkezőket a vizsga sikeres letételére évtizedes gyakorlata alapján előkészíti, a minek az illetők nemcsak a háboru alatt, hanem később is nagy hasznát vehetik.

S Z E S Z

A szeszüzletben e héten a kereslet igen élénk volt, de készárut a maximális árban alig lehet kapni és így csak kisebb tételek kerültek forgalomba, mert a tolgalom nagyrésze a régebbi előjegyzések leszállítására szorított.

Denaturált szeszben élénk a kereslet, azonban a készletek e cikkekben is igen gyérek és a nagy kereslettel szemben alig van kereslet, így csak egyes kisebb tételek kerültek forgalomban a pénzügyminiszter által megállapított áron.

Román szeszt állandóan ajánlanak és több üzlet is létesült.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz e héten gyéren volt ajánlva, nagyobb üzlet alig létesült.

Jelentés a budapesti takarmányvásárról 1916. évi május hó 12-ik napján.

Hozatalok és árak.

I. Szálas takarmányok.	Főlhozatal mm.-kint	Árak fillérekben
1. Réti széna I. rendű, ó	40 szekér	2000—2500
2. " " II.	90 "	1800—1900
3. " " I. r. új (csak jun. jul.-ban)	" "	" "
4. " " II.	" "	" "
5. Sarjuszéna	" "	" "
6. Múharszéna	50 "	2000—2800
7. Luczernaszéna	50 "	1900—2400
8. Lóheroszéna	25 "	1900—2500
9. Kőlesszéna	" "	" "
10. Zabos búkköny széna	10 "	2000—2500
11. Takarmányszalma (árpa)	" "	" "
12. Tengeriszár	" "	" "
Összesen szálas takarmány:	265 szekér	
átlag á 1200 kg. Összes súly:	318,000 kilogramm.	
II. Szalma s alomfélék.		
13. Alomszalma	60 szekér	1000—1300
14. Zsuppszalma	5 "	1800—1500
15. Szalmaszeeska	20 "	1400—1500
16. Réti széna III. rendű, csomagolásra	" "	900—1200
Összesen szalmafele:	86 szekér	
átlag á 1100 kg. Összes súly:	93,500 kilogramm.	

A vásár forgalma.
Legtöbb széna érkezett honnan? Alsónémedi, és Ócsa.
Legtöbb szalma érkezett honnan? Üllő és Soroksárról.

NYILTTÉR.

E rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

**VÉDJÜK MEG
A MAI ÉRTÉKES
ÁLLATÁLLOMÁNYT!**

**A borjak felnevelése legjobban
sikerül, ha mindjárt születésük
után beoltatjuk azokat**

**BORJUTÜDŐLOB ÉS
BORJUVÉRHAS ELLEN.**

Mert: ezek a ragályosírak a legveszedelmesebbek az újszülöttekre és ezek ellenében módunkban van szérumozással **HATÉKONYAN** védekezni.

A megfelelő szérumok hazánkban a

Jenner-Pasteur Intézetben

**Budapest, VIII., Rökk Szilárd-utca 39. sz. a.
készülnek.**

Az Intézet első és eredeti termelési helye hazánkban az összes állatgyógyászati szérumoknak és a készítmények államilag felülvizsgálatnak

Felölős főszerkesztő, kiadótlajdonos: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**
Szerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

Matadze

**PAPIR-
Zsigmond,**

**zsinegek,
kötelek
minden célra
kéveközők,
istrángok, hevederek,**

**legjobb minőségben,
dús választékban raktáron.**

Budapest, V., Országház-tér 4. sz.

TELEFON 31-43.

Zsák és ponyva **NAGEL ADOLF**

rendeléseket a nyári idényre, áruhiány miatt csak most fogadhatók el.

Fapeczkes kézi kévekötelek.

Sürgönczim:

NAGELA BUDAPEST.

Vidéki telefon: 104—10, 35—92, 80—82.

zsák- és ponyvagyar
és kölcsönintézet

BUDAPEST,

V., Arany János-u. 10.

Gyár: Balaton-utca.

OLCSÓ SZAPPAN !!

Gazdaságok részére, hol tömegmunkások vannak.

Nagy mosóképességéért kezeskedünk !!

Ezen minőségből egy czimre csak 100 kg. a legnagyobb mennyiség.

100 kg. ára K 280.—

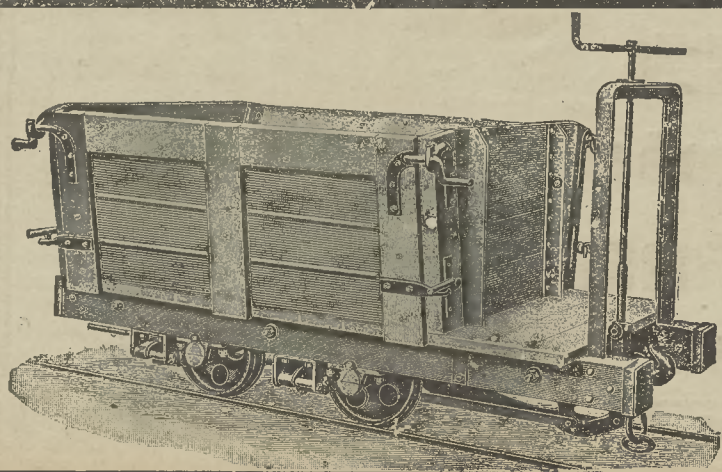
Megrendeléseknél 100 K előleg küldendő. Hátralék utánvét.

Ajánljuk a rendelést sürgönyileg előjegyeztetni !

Megyeri és Vértesi

export és import nagykereskedők

Telefon 142—II. **Budapest, Csengeri-utca 48. sz.** Telefon 142—II.

Magyar Bank és Kereskedelmi R.-T.

Keskenyvágányu Vasutosztálya •••• Budapest, V.

Gazdasági vasutak

nyomjelzése, tervezése és építése.

A Györi Vaggongyár gyártmányainak eladása.

Költségvetések és mérnöki látogatás ingyen!

Eredeti **STOCK** **MOTOREKE**

50–60 lóerős típus

Ekevezetőtanfolyam május 22-én kezdődik.

**Eddig kb. 1400 gép van üzemben.
Hazánkban 130 STOCK EKE dolgozik.**

Néhány referencia :

Diószegi gazdasági cukor és szeszgyár	5 drb.
Magyar Cukoriparr.-t. Szerencs és Botfalu	5 „
Braun Sándor Heves	4 „
Bereg megye alispáni hivatala Beregszász	2 „
Iovag Wiener-Welten, Béke és Csütörök	2 „
Halmi Deutsch Sándorné örökösei, Felsőireg	2 „
Bischitz János, Majsamiklósvar	2 „
dr. Gross Imre és Jenő Üszögh-Tiszalucz	3 „
Ring Lipót és Samu, Kaposvár	2 „
Zirczi apátság, Zircz	2 „
Abauj-Torna vm. törvényhatósága, Kassa	2 „
Papp Szász Lajos, Kunszentmárton	2 „
Gróf Károlyi Gyula, Nagykároly és Mácsa	2 „
Dr. Braun Adolf, Nagyláng	2 „

stb. stb.

≡ **7 éves referenciák tartósságra.** ≡

Állandó nagy raktár BUDAPESTEN tartalék-alkatrészekből és saját javítóműhely. ≡≡≡

Óvakodjunk utánzatoktól!

Vezérképviselőt:

MUNKÁCSI ÉS BÁNKI

okl. gépészmérnökök mérnöki irodája,

Budapest, VI., Vilmos császár-ut 45. l. em.

Telefon interurbán: 76—94.

Sürgönczim: „Diplings.“

Nedves gabonát is csakis szabadalmazott dobkosárbetétléczeim alkalmazásánál lehet tökéletesen kicsépelni.
Czim: Kemény Manó műszaki üzlet,
 Budapest, V., Rudolf-rakpart 8. szám.

Szőlőgazdák! Szőlőmoly, peronoszpóra, hernyó- és rovarirtásra legjobb a vegyileg kiprobált „Turul Permett”, a rézgáliczot felülmulja, 200 liter vízbe. 1 doboz K 3-20 elegendő küldi utánvétellel „TURUL PERMETT-MŰVEK” Budapest, Elemér-utca 38. sz.
TELEFON: József 1-73. Legkisebb rendelés egy postacsomag.

Rézgálicz GALICZIT he'yett a törvényesen védett s évek óta általánosan használt valódi
 csak a védjegy-tulajdonosnál: **Enessey Zoltánnál**
BUDAPEST, BAROSS-UTCZA 120. rendelhető meg.
 100 liter vízhez elegendő 1.50 Kor. ára.
 Egy kilogramm elegendő 400 liter vízhez ára 6.— Korona.
 Egy postacsomag 5 kilogramm netto 30.— Korona
 Óvakodjunk utáztatoktól! Óvakodjunk utánzatoktól!

Minden

ragályos betegségnél fontos szerepet játszik a fertőtlenítés, mert vele emberi számítás szerint a betegség terjedését meg lehet akadályozni. Ezért kötelessége a gondos családapának, hogy otthonában fertőtlenítő szert (pl. egy üveg lysoformot) tartson készletben. De nem elég, hogy az

ember

megvegye a lysoformot, érdeklődni is kell annak használati módja iránt, el kell olvasni alaposan a minden üveghez mellékelt használati utasítást és ki kell próbálnia lysoformot a háztartásban, meg kell győződni annak hasznáról. Akicsak megvásárolja az üveg

lysoformot

és aztán addig vár, míg egyik családtag ragályos betegséget kap, az csak felesleges módon terhelte magát. Most mindenféle ragályos betegség lappang, pl. himlő, kanyaró, vörheny, tifusz, kolera, vérhas stb., tehát ilyenkor

használ

igazán a fertőtlenítés. Tanuljunk meg mindnyájan fertőtleníteni, miként az az „Egészség és Fertőtlenítés” című könyvben érdekesen meg van írva. Aki e könyvet ingyen és bérmentve óhajtja, az kérje rögtön

Uj árak május 1-től:

Lysoform 100 gr. üveg	K	1.25
„ 250 „ „	„	2.50
„ 500 „ „	„	4.—
„ 1000 „ „	„	7.—
Lysoform pipere szappan	„	2.—
Fodormenta lysoform szájviz	„	2.—

Dr. Keleti és Murányi vegyészeti gyáratól Ujpesten.

HIRMANN FERENCZ FÉMÖNŐDE ES RÉZÁRUGYÁRA
 Budapest, VII. ker., Csányi-utca 7-9. szám.
 Sürgőnyczim: Hirmann. Telefon szám: 29-03.
 Készít és raktárról azonnal szállít: „VERMOREL” és „CAMEL A” permetezőket és permetezőrészeket legjobb kivitelben, borászati és pinczefereszerelési czikkeket, bor- és sörszivattyukat, kéngézőket és kénporfúvókat.

Erő-papirspárga minden célra, továbbá impregnált vízmentes spárga
Kévekötfonalak, zsákzsineg
spárga drótbetéttel 5 Kilogrammos probakü. demények.
BRUCKNER SÁNDOR BUDAPEST, VI., SZIV-UTCZA 66. SZ.
 TELEFON 97-22. TELEFON 97-22.

FOGLYOK RÉSZÉRE RUHÁK, FEHÉRNEMŰK, TAKARÓK ES SZALMAZZSÁKOK KAPHATÓK
STERN ÁRMIN Budapest, VI., Podmaniczky-utca 49. sz.
 TELEFON: 130-47. TELEFON: 130-47.

OLIMMENTES MOSHATÓ, VIHARÁLLÓ
 SÁLLAMDÍJ 22. ELSŐRENDŰ KITŰNTETÉS
 BELSŐ ES KÜLSŐ MÁZOLATOKHOZ LEGJOBBAN BEVALT

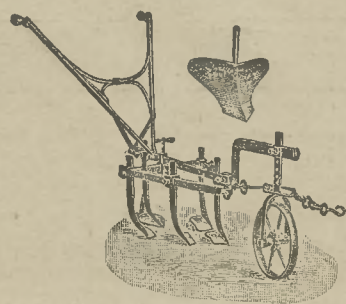
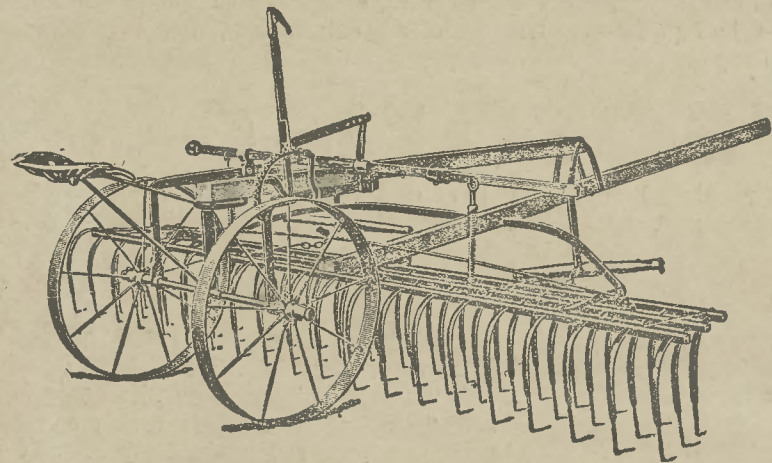
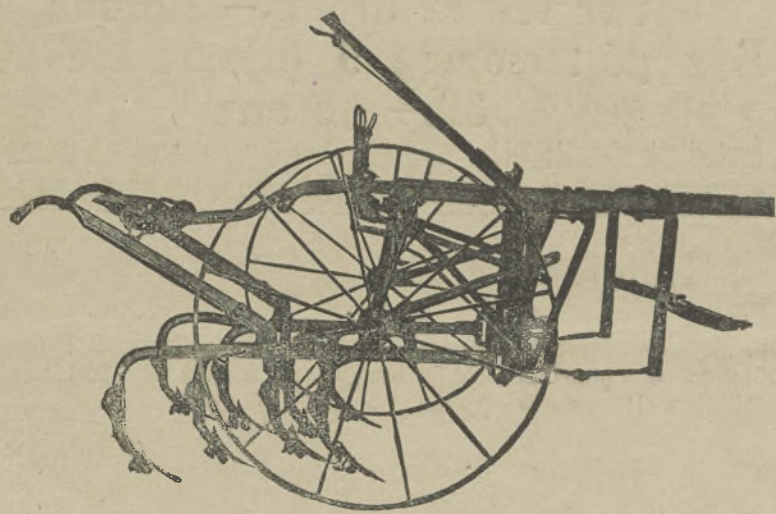
PEPF
JAPÁN-EMAIL
 másoláshoz teljesen készen vakolatra fára es vasra
 Torv. védve 1004111 a

LUTZ EDE ES TÁRSA.
 FESTÉKGYÁRAK BUDAPEST, VII.
 Telefonszám 64-83. ÖRNADY-UTCA 4.

Rézgálicz 98-99%^o-os
 „GUPRIN” csomagja 1.10 kor. azonnal szállítva. **Eikán Sándor** gazdasági irodája, Budapest, VI. kerület, Kmetty-utca 17. TELEFON: 68-09
 250 és 150 kgros eredeti hordókban. Legkésőbb június 1-ső felében szállítva kilogrammonként 10 Korona
 Legkésőbb július 1-ső felében szállítva kilogrammonként 9 Korona
 Megrendelésnél a vételár fele előre beküldendő, míg a másik fele leszállítás előtt.

A kapálóeszközök egész sorozata

áll a gazdaközönség rendelkezésére, hogy a talaj- és növény-mivelés összes teendőit kellő időben jól és olcsón végezhesse.

„Avery“ speciális tengerikapáink.

Ezen «Avery Universal Cultivator» név alatt ismeretes eszköz igen tökéletes kétszárnyu kapálógép, mely az egyetlenül vetett tengerisorokat is kártétel nélkül megmunkálja és oly szapora, kifogástalan munkát végez, hogy nagyobb kukoriczatermő gazdaságoknak ezen nagy teljesítményű eszköz nélkül a tengeri megkapálását sem idejében, sem pedig annyiszor végeztetni nem állna módjukban.

„Weeder“ amerikai gyomirtóink

tengeri- és gabonatóblák eső után megcserepedett kérgét kitűnően porhanyítják, a gyomnövények csiráit kiirtják s a hajszálcsovesség megbontásával és ezáltal a talajnedvesség felszivárgásának előmozdításával a csirák és zsenge növényzet erőteljes kifejlődését elősegítik. E nagyszerű eszköz alkalmazása különösen agyagos összetételű táblák hozamának lényeges emeléséhez vezetett.

Különböző rendszerű egyfogatu kapálóeszközeink

bármely kapásnövény, de különösen burgonya-, kukoricza-, szőlő és dohány megmivelésére 30—90 cm. sortáv között kiválóan alkalmasak. Ezen kapáink az anyag és kivitel jóságára való tekintettel országszerte elismertek és csekély beszerzési árúknál fogva manapság a kisebb gazdaságoknak is nélkülözhetetlen eszközei lettek.

„DEYL“ speciális répakapáink

mindenütt beváltak és szapora, tökéletes munkateljesítményükkel a répatermelés eredményes keresztülvitelét tették lehetővé.

Nyomatékosan felhívjuk t. vevőink figyelmét

azon körülményre, miszerint az óriási nyersanyaghiány és gyáraink lényegesen csökkent gyártási képességénél fogva csak még igen korlátolt készletek felett rendelkezünk, miért is saját érdekükben cselekszenek, ha szükségletüket már most idejében beszerzik, mert a nagy számban beérkező rendelvényeket ezidő szerint is már csak fokozatosan áll módunkban lebonyolítani.

Ábrás leírást kívánatra küld és felvilágosítással szolgál:

Bächer Rudolf-Melichar Ferenc

Magyarországi Vezérképviselő: **SZÚCS ZSIGMÓND,**

Budapest, VI., Teréz-körut 26. szám.

Távbeszélő: 28—02, 102—05.

Sürgőnyczim: „Kultur“ Bpest.